

Hakha Chin

MINUNG THINNG.

COPYRIGHT

ISBN 0 - 908412 - 16 - 9

E-MAIL: info@angp.co.za

**ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.**

**(Thawhlawm in bawmhnak pekmi Thawngtha Cauk Mission)
(Reg. No. 1961/001798/08)**

MINUNG THINNG.

SILOLE.

THLARAU THIL MIRROR.

(Hmanthlak Pahra in langhter a si.)

Mah holh cu computer ah Google Translate hmangin
Mirang ca in leh a si.

Hi cauk hmete hi 1732 ah France ram in aa thawk.
1929 ah Reverend J.R. Gschwend nih Africa ram
mission riantuannak caah a remh i a tial tthan. Cu hnu
ah All Nations Gospel Publishers nih ramchung holh
538 leng in Copyright tangah an leh i an chuah. An
chuah i mission ram 127 ah an phawt hna. Holh
phunkip, phunkip le biaknak kip a ngeimi hna cu Khrih
hlan kum 586 ah profet Ezekiel nih a rak chimmi
minung sinah Pathian biatak a thukmi thlarau biatak
le sullam ngeihter awkah hi cauk hmete nih a hruai
hna. “Lungthin thar le ruahnak thar kan pek hna lai i
cu tikah nannah cu ka mi nan si lai i keimah cu nan
Pathian ka si lai!”

Ezekiel 36:26-28.

MINUNG THINNG.

PATHIAN BIAKIN,

ASILOAH SATAN RIANTUANNAK.

(1 Johan 3:4-10)

Hi cauk na rel tikah, nangmah le nangmah naa hmuh khawhnak thlalang bantuk a si ti kha philh hlah. Miphun dang na si zongah Khrihfa na si zongah, Khrih a zum lomi na si zongah, Pathian a zumhnak a tlaumi na si zongah, Pathian nih an hmuh bantuk in nangmah le nangmah naa hmuh lai. “Minung nih lenglei muisam kha a zoh, sihmanhsehlaw Pathian nih cun lungthin kha a zoh.” (1 Samuel 16:7). Pathian nih kan sining taktak in a kan hmuh.

Satan cu lih vialte pa a si. Amah cu muihnak bawi le hi vawlei pathian a si. Nu le pa hna kha a hmaan lomi lam zulh awakah a hruai hna nakhnga ceunak vancungmi bantukin aa thleng. Hlanlio bantuk in tuchan zongah Khrih lamkaltu bantukin aa porhlawmi lamkaltu deu tampi an um. Cun khuaruahhar awk a um lo, zeicahtiah Satan hrimhrim cu ceunak vancungmi ah aa thleng asiloah aa thleng. (2 Korin 11:13-14). Hi vawlei pathian Satan nih mi kha Pathian nih a kan dawt ti le khamh awakah Jesuh a thih ti kha

an hmuh khawh nakhnga lo muihnak chungah a chiah hna. (2 Korin 4:4). Misual vialte le a zum lomi hna cu thlarau lei ah a thimi an si i Pathian hmai ah mitcaw an si. Hi vawlei thatlonak nih a uk hna. (Efesa 2:1-2). An tlaumi dirhmun kha lam pakhatkhat in an mit a hun lo ahcun, zungzal rawhnak lei ah an kal. “Sualnak ka tuah bal lo” a timi nih amah le amah aa hlen a si. Zeicatiah “Pathian Fapa cu Khuachia nih a rak tuahmi kha hrawh awkah a hung lang.” (1 Johan 3:8). “Cucaah Pathian sinah i dor u. Khuachia kha doh u law an zamtak hna lai. Pathian kha naih u law an naih ve hna lai,” tiah a ti. (Jeim 4:7-8)

Hi cauk na rel i a hmanthlak pawl na hlathlai tikah nangmah pumpak lungthin kha na hmuh khawh lai. Pathian ceunak nih na lungthin dirhmun kha an hmuhsak khawh nakhnga pe. Na sualnak kha cohlang law an um ti kha al hlah. Pathian bia nih “sualnak kan ngei lo kan ti ahcun kanmah le kanmah kan i hlen a si i kan chungah biatak a um lo. Sihmanhsehlaw Pathian sinah kan sualnak kan phuan ahcun a biakam kha a tlinter lai i a hmaanmi thil kha a tuah lai: kan sualnak kha a kan ngaihthiam lai i kan palhnak vialte kha a kan thianh lai.” “A Fapa Jesuh thisen nih sualnak kip in a kan thianh”. (1 Johan 1:1-10).

Nangmah cu Satan nih maw Pathian nih maw an uk. Nangmah cu sualnak sal na si asiloah Pathian sal na si. Sualnak nih na nunnak a uk ahcun hlawt hlah, Pathian sinah au. Jesuh Khrih thawngin an luatter hna lai. Jesuh cu misual khamh awakah hi vawlei ah a ra, cun kan cung i Satan thawnnak le sualnak kha hrawh awk ah a ra. Amah cu kan khamhtu a si. Thilthup vialte a hngal dihtu Pathian THIANG hmai ah na um. Na nunnak ah a thupmi ruahnak le tuahsernak kha a hngalh. Nangmah le na tuahsernak kha Pathian sin in thuh khawh a si lo. “Pathian nih kan hna a ser - a thei kho lo maw? Amah nih kan mit a ser - a hmu kho lo maw?” (Salm 94:9).

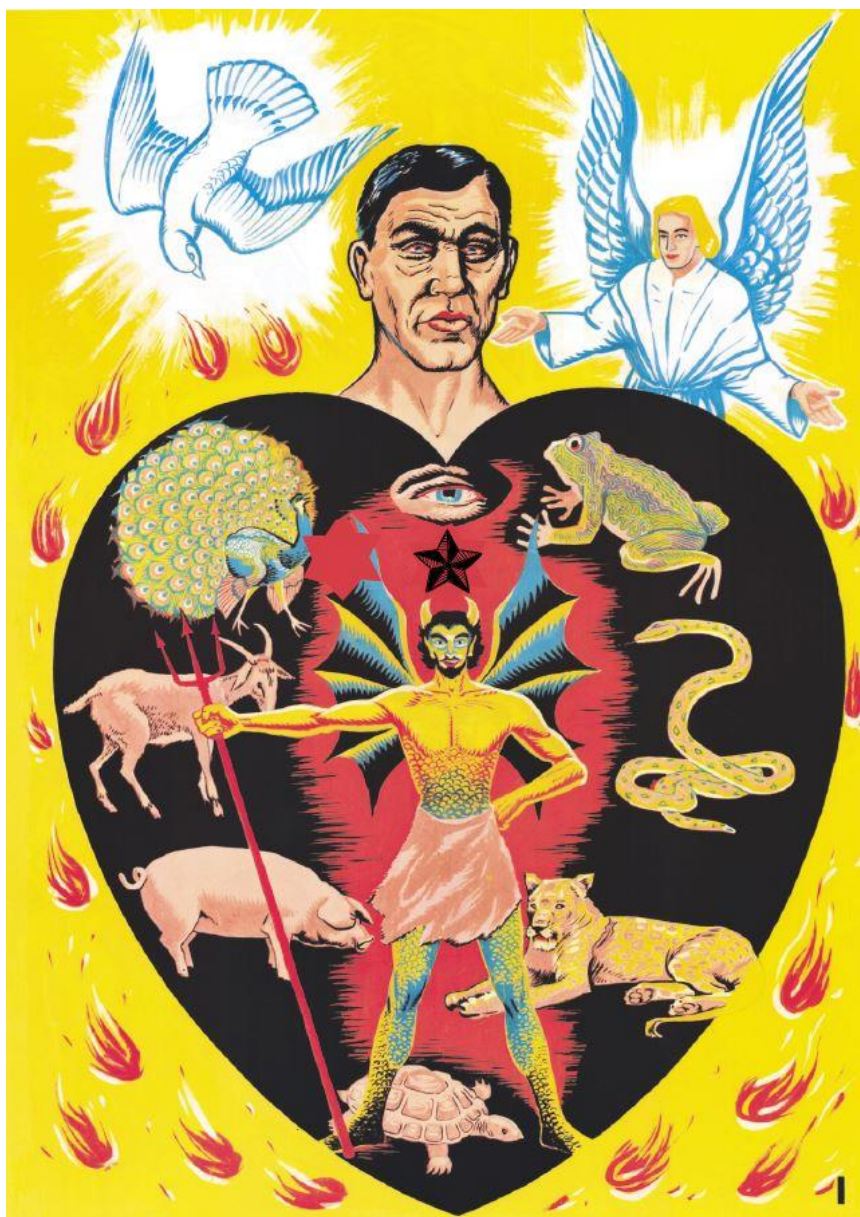
“Bawipa nih amah cungah zumhawktlak tein a ummi hna kha thazaang pek awakah vawlei pumpi kha tha tein a zohkhenh hna.” (2 Chanrelnak 16:9).

“Pa nih an kalnak paoh kha a zoh. Pathian sinin misual thuh khawhnak muihnak muihnak a um lo.” (Job 34:21-22).

“Sihmanhsehlaw Jesuh nih cun an cungah aa bochan lo, zeicahtiah an dihlak in a hngalh hna.” (Johan 2:24).

Cucaah “an sualnak ngaihthiam a si i an palhnak ngaihthiam a simi cu lunglawmmi an si. Bawipa nih sual a phawt lomi le hlennak zeihmanh in a luatmi cu lunglawmmi an si.” (Salm 32:1-2).

1. SUALTU THINNG.

Hi hmanthlak nih hin misual tiah Baibal nih a langhtermi vawlei misual pa asiloah nu thinlung a langhter. Misual cu hi vawlei thatlonak nih a ukmi le minung sining nih a chuahpimi duhnak le duhnak nih

a ukmi a si. Hi hmanthlak hi Pathian nih a hmuh ning in thinlung hmanthlak taktak a si. Thi a senmi mit nih Phungthlukbia 23:29-33 ah a langhtermi zuritnak kong kha a chim: “Zu a ding tukmi, zu thar a hneksakmi kha ka hmuhsak law, mi sifak le amah le amah aa ngaihchihmi, harnak a chuahter zungzalmi kha kan hmuhsak lai cun phunzai zungzal. A mit cu thisen a chuak, cun hrial khawhmi hma a ngei. Zu nih a senmi a si ko nain, hrai chungah a ceu ko nain, tluang tein a tla ko nain, an tukforh hlah seh. A thaizing cu rul sivai nih a sehmi bantuk in na um lai. Na mit hmai ah thil khuaruahhar a lang lai i fiang tein na ruah kho lai lo i bia na chim kho lai lo.”

Hi hmanthlak chung i lu tang ah, minung thinlung cu saram phunphun nih an ukmi hmuh khawh a si. Saram nih minung thinlung chung i sualnak phunphun tampi an chim, zeicahtiah thinlung cu kan sualnak hrampi le hrinnak hmun a si. Pathian nih a profet Jeremiah kaa in a kan chimhmi cu, “Minung lungthin cu ahohmanh nih an hngal kho lo. Cu tluk in hlen khawhmi thil dang a um lo; a zaw tuk caah damh khawh a si lo.” (Jeremiah 17:9)

Jesuh hrimhrim nih hi kong hi a fehter i, “Zeicahtiah ziaza rawhralnak tuah awakah a hrulaitu ruahnak thalo

cu a chunglei in, a lungthin chungin a chuak; fir, thah, nu le pa sualnak tuah, hakkauhnak le thil thalo phunkip tuah; hlennak, ziaza rawhralnak, nahchuahnak, thangchiatnak, porhlawtnak, le hruhnak - hi thil thalo vialte hi minung chungin a chuakmi an si i a thurhnawmhertu an si.” (Marka 7:21-23)

Arfi: Arfi dawhnak cu mi vialte nih an uar lio ah, hika minung thinlung ah hin, porhlawtnak sualnak kong a chim. Lucifer, hlan ah Pathian ceunak vancungmi a rak si, porhlawtnak ruangah a dirhmun a sung i cucaah Pathian ral – khuachia ah a cang. (Isaiah 14:9-17; Ezekiel 28:12-17).

Porhlawtnak cu hell laifang bik in a ra i, lam tampi in aa phuan. Mi cheukhat cu an rumnak, an fimthiamnak tlukruannak cungah an i porhlawt; ningzah lo tein an pum an langhternak fashion thilthuam; Isaiah 3:16-24

ah fiang tein a langhter bantukin a hnihmi thilthuam, kutdonghrolh, kutdonghrolh, tbk. hruk. Cheukhat nih an pupa, an miphun, an nunphung, lentecelhnak tbk kha an i porhlawt, “Pathian nih aa porhlawmi kha a doh hna i aa toidormi kha a vel hna” ti kha an philh. (1 Peter 5:5). Pathian nih porhlawtnak le mah le mah biapi ah chiahnak hi a huat (Phungthlukbia 8:13). “Porhlawtnak nih rawhnak a chuahpi i porhlawtnak nih rawhnak a chuahpi.” (Phungthlukbia 16:18).

Meheh nih pumsa duhnak, ziaza rawhrlnak le nu le pa sualnak kha a aiawh. Hika ah langhter mi sualnak hna cu chanthar, asinain ni hmanung bik caan ah a karh tuk cang, cu tluk cun, a luancia kum 2 000 hrawng ah Jesuh bia biatak kha kan cohlan a hau. Ni hmanung bik cu Sodom le Gomorrah chan bantuk a si lai tiah a rak chimchung. Hi sualnak nunning nih hin nu le pa a tlaih hna i biaknak lei mi hna le bu, sianginn le riahnak inn hna inn ah a lut lawng si loin, hi

thatlonak nih hin ningzah lo tein le a thli tein mi lungthin chungah a lut. Zukcawl zohnak, zukcawl zohnak, a thurhnawmmi cauk le a dang lam tampi in a lut i, Pathian nih sualnak tiah a timi cu chanthar ziaza ah zoh a si. Mino nuai tampi nih zukcawl zohnak le cauk chungin nunnak ttha kong an ruahnak an ser, cu hnu ah harnak, ningzahnak le ngaihchihnak an tong. Ziaza rawhralnak le a nuammi lemcang le lemcang nu hna cu chanthar mino hna caah hero le heroine ah an cang. Laamnak inn hna zong hi ziaza rawhralnak a karhnak hmun an si tawn. Joseph (Genesis 39) le a dangdang hna bantuk Pathian thianhlimnak ralbawi hna cu zohchunh awk ah an lak ti hna lo. Nu le pa sualnak a tuahmi asiloah nu le pa sualnak a tuahmi nu thah a tongmi Zulu biaknak hlun hmanh nih fimthiamnak a ngeimi kan timi chan kha cawnpiaknak an pek khawh hna i biaceihnak ni ah sualphawtnak in an kan doh khawh. Pathian nih ziaza rawhralnak he lentecelh lo ding in hrial ding in a kan fial. “Mi nih a tuahmi sualnak dang paoh nih a pum kha a hnorsuan lo; sihmanhsehlaw nu le pa sualnak a tuahmi pa nih cun amah pum cungah sualnak a tuah. Na pum cu na chungah a ummi le Pathian nih an pekmi Thiang Thlarau biakinn a si ti kha na hngal lo maw? Nannih cu nanmah ta si loin Pathian ta nan si.”

(1 Korin 6:18,19); “Cucaah ahohmanh nih Pathian biakinn a hrawh ahcun Pathian nih a hrawh ve lai. Zeicahtiah Pathian biakinn cu a thiang i nannih cu a biakinn nan si.” (1 Korin 3:17).

Vok nih zuritnak le rawl ei sualnak kong a chim. A thiangmi siseh, a thurhnawmmi siseh, a kalnak lam ah a ummi thil vialte kha lungtho tein a dolh dihmi saram thurhnawm a si. Sualnak lungthin nih ziaza rawhralnak ruahnak cheuhnak, langhternak, hmanthlak, cauk tbk vialte kha cu bantuk cun a ei dih hna. A nungmi Pathian biakinn si ding in timhmi pum cu, a ttha lomi rawl le a thurhnawmmi ziaza hna, kuak zuk asiloah hnim, ritnak sii le ritnak sii le tablet tbk hna nih a thiangloter. ritnak sii nih nu le pa cu a hlan bantuk in a tlaih hna. Cu bantuk sifak kuak a hmangmi le khuachia sal hna cu Pathian thawnnak lawnglawng nih a luatter khawh hna. Biaknak lei ah aa hngatmi mi tam deuh nih cun Pathian thangchiatnak ah an ruah

caah biakinn inn ah meithal an kah ngam lo nain, hi rimchia a simi belh, Pathian biakinn taktak a simi, an pum hna kha thurhnawmh awkah an lunghrinh lo. “Pathian biakinn nan si i Pathian Thlarau cu nan chungah a um ti kha nan hngalh taktak” tiah Lamkaltu Paul nih a ti. Cucaah, ahohmanh nih Pathian biakinn a hrawh ahcun Pathian nih a hrawh ve lai.” (1 Korin 3:16,17; 6:18,19).

Hakkauhnak cu Pathian mithmuh ah huat awk tlak asiloah santlai lo a si. Nunnak caah kan ei; ei awkah kan nung lo. Rawl thawtnak cu a ttha mi rawl ei in a dam khawh ko nain duhfahnak nih “pe, pe!” tiah a au peng ko lai.

Hakkauhnak cu zeitikhmanh ah a khim lai lo, a khat bal lai lo. Biakam hlun phung ningin cun a ril a tammi le zu a rimi cu lung in cheh a hau (Deuteronomy 21:18-21). “Zu a ding tukmi hna le rawl a ei mi hna cu sifahnak ah an cang lai. Na tuahmi cu rawl ei le ih lawnglawng a si ahcun, a rauh hlan ah puanchia na hruk cang lai.” (Phungthlukbia 23:21). Mirum pa pakhat, a ei a ei tukmi le a duhnak sal a simi kha a thi i hell ah fahnak fakpi in a um kha philh hlah. Zu dinnak thatlonak cu chim a hau lo. A fawinak in lak awk ah theih tukmi a si. Pathian nih a Bia in fiang tein a kan

chimhmi cu, aho hmanh nih Pathian Pennak cu an co lai lo. Beer cu rawl a si lo, lungthin a buaitertu le a hnorsuanmi dinmi a si caah a dinmi hna nih hrut ngai in an um. Annih cu ziaza rawhralnak ah an cang i pakhat le pakhat an i thah i an i thah, cucu an tuah lo ahcun an tuah hnga lo. “Zu tam tuk dinnak nih aw thangpi le mihrut ah a ser. Zurit cu hrut a si. (Phungthlukbia 20:1).

Zu rit a ser i a zuarmi hna zong Pathian hmaiah an sual ve ko, zeicahtiah Pathian nih, “Nan rawk cang! Zu thawl i raltha hna! Zu cawhnak kong he pehtlai in raltha le tihnak ngei lo!” (Isaiah 5:22). “Nan innpa hna cu an rit hlantiang mitsur zu nan pek hna ahcun sualphawt nan si lai.” (Habakkuk 2:15). “Miṭhalo nih Pathian Pennak cu an co lai lo ti kha nan hngalh hrimhrim ko. Nanmah le nanmah i hlen hlah u; ziaza rawhralnak a tuahmi hna, asiloah siasal a biami hna, asiloah nu le pa sualnak a tuahmi hna, asiloah nu le pa sualnak a tuahmi hna, asiloah fir a hmangmi hna, asiloah hakkauhnak a ngeimi hna, asiloah zu a rimi hna, asiloah mi thangchiat a hmangmi hna, asiloah mifir a simi hna - cu hna lakah pakhat hmanh nih Pathian Pennak cu an co lai lo. ” (1 Korin 6:9,10).

Kan minung sinak sualnak cu palh khawh a si lo. Cu hna lak i cheukhat cu: “ziaza rawhrlnak, thurhnawmhna le ningcang loin umnak, siasal biak le khuachia thiamnak. Mi cu ral ah an cang i an i do; nahchuahnak, thinhunnak le saduhthahnak an ngei. Party le bu ah an i then; an nahchuah, zu an ri, nu le pa sualnak an tuah, cun hi bantuk thil dangdang an tuah. Cu thil a tuahmi hna cu Pathian Pennak cu an co lai lo.” (Galati 5:19-21). “Mitsur zu in i ri hlah u, cu nih cun an rawhter ko hna lai; cu nakin Thiang Thlarau in khat u.” (Efesa 5:18)

Jesuh nih thlarau lei kong he aa tlaiin a ti a halmi paoh kha a tanglei bantuk in sawmnak a pek hna. “A ti a halmi paoh cu ka sinah ra u law din hna seh.” (Johan 7:37,38). “Ti a halmi paoh ra u - hika ah ti a um! Ra u, tangka a ngei lomi hna - buh caw u law ei u! Rat! (thlarau lei) mitsur zu le cawhnuk cawk - zehmanh a dih lai lo!” (Isaiah 55:1). “Ka pekmi ti a dingmi cu zeitikhmanh ah an ti a hal ti lai lo. Ka pekmi ti cu a chung ah tiput ah a cang lai i nunnak ti a pek lai i zungzal nunnak a pek lai,” tiah a ti. (Johan 4:14).

Rulpi nih cun riantuan lonak, nawngaihnak le khuachia thiamnak kong a chim. Ralchanhnak cu khuachia bantuk in a chia (1Samual 15:23). “Riantuan a duh lomi mi hrut cu amah le amah aa thah lawng a si, a tuahmi cu zeidah ngeih a duh timi lawng a ruah.” (Phungthlukbia 21:25-26). Joshua nih Israel mi hna cu, “Hika ah hin zehmanh tuah loin um hlah u; i ranh! Lut law lak ko!” (Biaceih tu 18:9). Minung kan sining cu Pathian thil hmuhnak ah a baa tuk i a khul a nuar tuk. Jesuh nih, “Innka bi in luh khawh i zuam,” tiah a ti. (Luka 13:24). “A kawlni paoh nih an hmuh ko lai.” (Matthai 7:8). “Vancung Pennak cu fakpi in doh a si i mithalo hna nih lak an i zuam.” (Matthai 11:12)

Kan thlarau khamhnak le thlarau damnak kongah ralrin lonak nih zungzal thihnak a kan hruai. Thlacamnak in, Pathian thil thuk kawlnak in le Pathian biakamnak rumro cohlannak in a kan kham. Rawhnak lei ah a hruai. Pathian nih nihin ah na lungthin kha

amah sinah pe dingin an forh tikah, khuachia nih thaizing ah tuah dingin an in ti. Ni dang ah tuah dingin an in ti men lai, vanchiat ah, a ra bal lai lo; cun khamhnak tel loin le Khrih tel loin nan thi lai. Pathian nih, “Nihin ah Pathian aw nan theih ahcun, nan pupa hna nih Pathian an doh lio bantuk khan nan lung a hak lai lo,” a ti. (Hebru 3:7-8). A ra bal lomi a ttha deuhmi ni caah khamhnak kha hlawt in thlarau lei ah mi zeizat dah an thi cang? Thaizing ni cu nangmah ta a si lo.

Rulpi vun cu khuachia thiamsang hna nih khuachia thiamnak tuahnak caah an hman tawn. Hika ah hin a nungmi Pathian zumh loin khuachia thiamnak zumhnak le tuahsernak, asiloah hmailei kong chimnak, asiloah khuaruahhar thil tuahnak, asiloah voodoo tuahnak sualnak kha a langhter. A bik in hneksaknak le zawtnak, harnak le ngaihchiatnak kan ton lio caan ah, vanthatnak le vanthatnak i bochan loin, bawmh awk timhcia a simi a nungmi Pathian kha auh u tiah an kan ti. “Bawipa nih mi cu a kal awk a simi lam ah a hruai.” (Salm 37:23). “A zawmi an um maw? Khrihfabu upa pawl kha a auh hna awk a si, annih nih thla an cam piak lai i Bawipa min in oliv chiti an thuh lai. Zumhnak he tuahmi hi thlacamnak nih hin a zawmi cu a damter lai. Bawipa nih a damter tthan lai i, a tuahmi sualnak vialte cu ngaihthiam a si lai. Cucaah

pakhat le pakhat nan sualnak kha i phuan u law pakhat le pakhat thlacam u law nan dam lai,” tiah a ti. (Jeim 5:14-16). Pathian nih Israel mi hna cu, “Nan biaktheng cung mei ah nan fale kha raithawi hna hlah u; cun na mi hna cu khuaruahhar thil tuahter hna hlah, asiloah hmelchunhnak kawter hna hlah, asiloah khuachia thiamnak le khuaruahhar thil hmanter hna hlah, asiloah hmailei kong chimtu hna kha va halter hna hlah. Khuachia thiamnak tibantuk mithi thlarau hna he ruahnak halter hna hlah. Bawipa nan Pathian nih hi thil fihnung a tuahmi hi a huat hna,” tiah a ti. (Deuteronomy 18:10-12). “(Vancung) khua lengah cun misual le khuachia a hmangmi hna, ziaza rawhralnak le mi thattu hna, siasal a biami hna le bia le tuahsernak in lihchim a hmangmi hna an um.” (Biathlam 22:15)

Mithi thlarau a halmi hna sinah ruahnak cheuhnak va hal hlah. Cutin nan tuah ahcun phungning tein nan thiang lai lo. Keimah cu Bawipa nan Pathian ka si.” (Leviticus 19:31). “Asinain mi nih cun hmailei kong chimtu le mifim hna sin in thawngthanhnak hal dingin an in ti lai, annih cu an au i an rumro. Annih nih, ‘Mi nih thlarau hna sin in thawngthanhnak an hal awk a si

i a nungmi hna caah mithi kha an hal hna awk a si,' an ti lai. Mifim hna bia kha ngai hlah u - an in chimhmi nih zehmanh thatnak a chuahpi lai lo.' ”(Isaiah. 8:19-20).

Hi cauk hmete na rel lio ah hin Pathian nih an chawnh, na sualnak kha i mertak law na nunnak kha Amah sinah pe dingin an auh. Na lungthin chung i a ummi rulpi thlarau nih, hi biakhiahnak tuah lo ding in ruahnak cheuhnak phunphun an in pek, cun na lungthin kha tihnak in khahter aa zuam. “Khrihfa taktak ka si ahcun ka chungkhar, ka hawile le midang nih zaidah an ka ti lai? Laam, puai le vawlei nuamhnak ah kaa tel kho ti lo ahcun zaidah a cang lai?” Khrih Jesuh chung i rumnak nganpi, a daihnak khuaruahhar, bia in chim khawh lomi a lawmhnak, a sunparnak, lawmhnak in a khatmi zungzal nunnak hmuh nakin, na sungkhawhmi thil vialte kha na hmuh hram thawk. Khrih kha na lungthin chungah luhter na sian tikah na hlaut a herhmi thil kha na hmuh. Minung tihnak lawng si loin thihnak tihnak nih khuachia sal ah an chiah. Sihmanhsehlaw Khrih cu thihnak an tih ruangah an nunchung vialte sal ah a ummi hna kha luatter awkah a ra. (Hebru 2:14-15). Nawngaihna lungthin nih na lung a hak tuk caah na lungthin cu rulpi ril bantuk in a har lai.

Chiandeh cu zaangfahnak a ngei lomi saram a si. Huatnak, thinhunnak le thinhunnak nih minung thinlung a uk tawn i voi tampi cu thahnawnnak tiang a chuaipi tawn. Na thinhunnak thalo kha a fak tukmi in a chuah hlan tiang uk khawh i zuam law na uk khawh men. Na thinlung chungah a um ti kha cohlang law, Jesuh kha luatnak pek dingin hal a tha deuh. “Thinhunnak ah i pe hlah; buainak lawng a chuahter.” (Salm 37:8). “Thinhunnak cu zaangfahnak a ngei lo i rawhrainak a si.” (Phungthlukbia 27:4). “Nan thinhunnak kha i uk u; thinhunnak ngeih cu hruh a si.” (Phungchimtu 7:9), “Thinhunnak kha hloh u.” (Kolose 3:8)

Mi thih a nungmi tampi cu thatlonak pakhatkhat tuah asiloah lehrulhnak tuah awkah thazaang pek awkah an din, asinain mah cu “rul rungrul in sermi mitsur zu bantuk a si.” (Deuteronomy 32:33). Sualnak thinlung caah lehrulhnak cu a thlum, sihmanhsehlaw palhnak

vialte dan a tattu cu Pathian a si. Jesuh nih “Nangmah le nangmah naa dawt bantukin na innpa kha dawt” (Marka 12:31) le “Na ral kha va daw hna” tiah a ti. (Matthai 5:44). Pathian nih kan palhnak kha kan ngaihthiam lai tiah bia a kan kamh, midang nih kan cungah an tuahmi palhnak kha kan ngaihthiam hna ahcun. (Matthai 6:12). A thin a hungmi, a phunzai mi thlarau cu Pathian nih a huat. Thisen chuahnak le raltuknak duhnak tihnung cu minung thinlung ah a um, cucaah daihnak taktak cu a hmunh khawh nakhnga lungthin chungah dirh a hau.

Eden dum chungah rul nih Evi cu a hlen i Pathian he a thlummi hawikomhnak le hawikomhnak kha a hrawh. Satan nih Adam le Evi cu vawlei cung uktu, Pathian he lungrualnak tling tein a nungmi, amah hmun a lakmi a hmuh hna tikah a nahchuah ngaingai hna. Nahchuahnak ruangah Satan nih an hrawhnak ding kha a timhtuah, cun Pathian he an i

hawikomhnak le an nunnak a hrawh khawh. Minung thinlung chung i a ummi khuachia nahchuahnak le nahchuahnak nih midang an i nuam i nuam tein an um lio an hmuh tikah mi cheukhat thinlung ah lawmhnak a hrawh. Nahchuahnak nih midang lunglawmhnak hrawh awkah thinlung chungah ruahnak thalo a luhipi i, thahnawnnak tiang a chuaipi khawh. Mah cu nuva nunnak cheukhat ah a hleiin a si. "Pa cu nahchuahnak a ngeih tikah a thin a hung deuh bal lo; a lehrulhnak nih ri a ngei lo." (Phungthlukbia 6:34). Chawlehthalnak ah siseh, nunphung dang vialte ah siseh, chim cawk lo sifah harnak le huatnak a chuahter. Khrihfa riantuantu, phungchimtu le riantuantu hna hmanh nih Pathian nih a sal dang kha anmah nakin a hman deuh hna ahcun nahchuahnak in an luat lo. Annih cu ralring tein an um zungzal awk a si, cun Thiang Thlarau thawngin kan lungthin chungah a kan toihpiakmi Pathian dawtnak thiang in an khat awk a si. (Rom 5:5). A si lo ahcun, Pathian caah an santlaihnak le an riantuannak cu nahchuahnak lungput nih a hrawh lai.

Hika ah rul nih hin duhfahnak sualnak le thil thalo vialte hrampi a simi tangka duhnak kong a chim. (1 Timote 6:10). Congo ram chung i rul cheukhat nih cun an puak i an thih hlan tiang rungrul kha za tampi in an ei hna. Hakkauhnak a ngeimi nih cun sifak le mi harsa bawmh awakah a kut aa samh duh lo. Hi vawlei rumnak tam deuh in hmuh awakah a lamkip in, dinfelnak he, dinfelnak he, an i zuam. Amah Jesuh hrimhrim nih, “Rul le cirik nih an hrawh khawh i mifir nih an luhhnawh i an fir tawnnak vawlei ah hin, nanmah caah chawva i khong hlah u. Cu nakin, rungrul le cirik nih an hrawh khawh lonak le damiah nih an luhhnawh i an fir khawh lonak vancung ah nanmah ca i rumnak kha i khong u. Zeicahtiah na rumnak hmun ah na lungthin cu a um zungzal lai.” (Matthai 6:19-21). Akhan le a chungkhar cu sui le ngun le hnipuan a duh tuk caah lung in cheh an si. (Joshua 7). Jesuh zultu Judas Iskariot cu tangka duh ruangah a Bawipa le a Bawipa

a rawiter caah amah le amah aa thah. Phaisa cu a thalo lo, sui zong a si lo, minung thinlung chungah aa thupmi tangka duhnak tu kha a si.

Miphun le phun kip in pa le nu thong tampi nih rumnak nganpi le ruahlo piin hmuh duhnak lungthin nih an nunnak le an chungkhar nunnak an hrawh. Rang le uico zuamnak tbk ah tangka tampi hmuhnak le zuudinnak in an tuah.

Buainak tampi um loin rum duhnak nih fir le thah lawng si loin mah le mah thahnak zong a chuahter. Phaisa duhnak le hakkauhnak nih minthannak asiloah nawlIngeihnak dawtnak ti bantuk hawikom tampi an ngei. Midang uknak caah ramkhel nawlIngeihnak, sifakmi hrem awakah phaisa lei nawlIngeihnak asiloah biaknak nawlIngeihnak hmanh a si kho. Pathian nakin Khrihfabu bu min kha an ruat deuh, amah pumpak Khrihfabu chungtel loin Khrih hnu zulh ngamnak a ngeimi Pathian fale paohpaoh kha an cohlang hna lo. (Marka 9:38). Jesuh nih, “Zeitluk rum hmanh sehlaw, mi pakhat nunnak taktak cu a ngeihmi thilri in aa hngatmi a si lo,” tiah a ti. (Luka 12:15). Mirum pa tuanbia cu hitihin an chim: “Voikhat cu mirum pa pakhat nih thlaici tha a chuahter mi vawlei a ngei. Amah le amah kha, ‘Ka thlaici vialte chiahnak hmun

ka ngei lo. Zeidah ka tuah khawh lai? Hihi ka tuah lai,'
tiah amah le amah aa ti; 'Ka rawl chiahnak kuang hna
cu ka t̄heh hna lai i ka buh le ka thil dang vialte
chiahnak ding caah a ngan deuhmi kha ka sak hna lai.
Cu tikah keimah le keimah cu, Vantha mi pa! Kum
tampi chung na herhmi thiltha vialte na ngei dih.
Nunnak kha dai tein um law ei, din law nuam tein um
ko!' Sihmanhsehlaw Pathian nih a thawh i, 'Mihrut!
Tuzan hrimhrim ah na nunnak na pek a hau lai; cu
tikah nangmah ca i na chiahmi thil vialte hi aho nih
dah an co khawh lai?' Hihi Pathian mithmuh ah
rumnak a ngei lomi anmah ca i a khonmi hna cu an
si." (Luka 12:16-21). "Mi pakhat nih vawlei pumpi co i
a nunnak a sungh ahcun ze i t̄hatnak dah a um?
(Marka 8:36). "Cucaah nan nunnak caah nan herhmi
rawl kong le nan pum caah nan herhmi thilthuam kong
ah lungrethei hlah u tiah kan ti hna. Cu nakin, a
Pennak kong kha ruat law, hi thil hna hi an pek lai.
Zeicahtiah na rumnak hmun ah na lungthin cu a um
zungzal lai." (Luka 12:22-34).

Lih vialte le lih a chimtu hna pa a simi Satan cu sualnak tuah awkah a kan lemtu le lungthin uktu a si. Jesuh nih, “Nannah cu nan pa Khuachia fale nan si i nan pa duhnak kha zulh nan duh. A hramthawk tein mi thah a hmangmi a si i biatak lei ah a țang bal lo, zeicahtiah a chungah biatak a um lo. Lih a chim tikah, amah cu a phung ning tein a tuahmi a si, zeicahtiah amah cu lihchim a si i lih vialte pa a si,” tiah a ti. (Johan 8:44). Lih hmete cu lih nganpi tluk in a chia. Kan tuahsernak thawngin chimmi, țialmi asiloah tuahmi lih a um. Mi hrokhrawl cu lihchim a si, zeicahtiah a taktak ahcun amah a si lomi bantuk in aa umter. Pathian nih lih a chim kho lo - Khrihfa zong nih lih a chim kho ve lo (Titas 1:2). “Cucaah, Amah he hawikomhnak kan ngei tiah kan ti ko nain, cu lio caan te ah cun muihnak chungah kan um ahcun, kan bia le kan tuahsernak ah lih kan chim a si.” (1 Johan 1:6). “Sihmanhsehlaw (vancung) khua leng ahcun misual le khuachia a

hmangmi, ziaza rawhralmi le mi thah a hmangmi hna, siasal a biami hna le bia le tuahsernak in lihchim a hmangmi hna an um.” (Biathlam 22:15). Pathian nih lih pakhat hnu pakhat a chimmi tehte kha a huat. (Phungthlukbia 6:16,19).

Arfi nih mi vialte thinlung chung i chiaṭha thleidannak kong a chim. Hika ah hin a thurhnawm i a ttha lo, pehzulh tein le timhcia tein sualnak tuahnak thawngin a thi men lai. A mit a caw i a sual caah amah tuahsernak kha bia a ceih kho ti lo. Hi chiaṭha thleidannak lungthin ṭhalo cu a caan ah dai tein a um kho, a caan ah a lungre a thei. A sualphawt awk a si tikah sual a phawt, sual a phawt awk a si tikah a sualphawt. A thi cangmi thir in khangh bantuk a si kho i hngalh khawhnak le theihnak vialte a tlau cang. Zumhnak kaltaknak le lihchim thlarau hna nawlŋgaihnik thawngin a cang. Khuachia

cawnpiaknak zulh, le mi hrokhrol lihchim hna nih an karhtermi cawnpiaknak ngaih kha a si. (1 Timote 4:1-2; Hebru 10:22).

Pathian mit nih thinlung chung thil a cangmi vialte kha a hmuh dih. A alhmi a mit in zehmanh thuh khawh a si lo, cucaah lungthin chung i a thli tein ruahnak le tinhmi vialte kha a hngalh i a hmuh dih. Zan mui bik ah siseh, ramlak thuk bik ah siseh, khor thuk bik ah siseh, khoika hmun paoh ah na thil thalo na tuah zongah Pathian nih a hmuh ko. (Hi hmanthlak hna i mit zong nih pa hmai i a langhnak he aa tlak).

Lungthin pawng i a ummi mei lei hmete hna nih sualnak a ngeimi lungthin pawng i a ummi Pathian dawtnak kha a langhter. Pathian nih sualnak a huat lio

ah minung a dawl hna. Misual thihnak kha a duh lo, a sualnak kha hlaut in nun kha a duh deuh (2 Peter 3:9). Jesuh cu misual khamh awkah a ra. Misual pakhat aa ngaichih caah vancung ah lawmhnak nganpi a um. (Luka 15:7). Mei lei hmete zong nih “vawlei sualnak a kalpitu Pathian Tuufa” Jesuh Khrih thisen kong kha an chim ve. (Johan 1:29).

Vancungmi nih Pathian Bia kha a aiawh. Pathian nih hlen a tongmi le sualnak thilrit aa putmi hna sinah biachim a duh. An sualmi lam kha mertak hna sehlaw Pathian ceunak le dawtnak kha an lungthin chungah luhter hna seh ti a duh.

Arfi cu Thiang Thlarau hmelchunhnak a si, Pathian kong biatak, sualnak le a hmaanmi kong le Pathian biaceihnak kong a phuantu Thlarau a si. (Johan 15:26). Thiang Thlarau cu minung thinlung lenglei ah hika ah langhter a si. Sualnak nih a ukmi hmun ah a um kho lo.

Hi lungthin hmanthlak cu na lungthin dirhmun he aa khat ahcun, Bawipa sinah au law na lungthin kha Amah sinah hun. A Bia ceunak kha na lungthin chungah ceuter ko. “Bawipa Jesuh kha zum law khamh na si lai.” (Lamkaltu 16:31). Pathian nih a duh, a si, na lungthin thlen awakah, lungthin thar le ruahnak thar pek awakah bia a kam cang. (Ezekiel 11:19). Mah cu hmanthlak pahnihnak ah fianternak a um.

2. SUALNAK AH A ZUMHMI LUNG.

Hi hmanthlak nih hin Pathian kawl hram aa thawkmi aa ngaihchihmi thinlung a langhter. Vancungmi nih vainam aa tlaih, Pathian Bia cu “a nungmi le a thawngmi, kaphnih a ngeimi vainam vialte nakin a har

deuh. Thlarau le thlarau an i tonnak, ruh le thahri an i tonnak tiang a tan dih. Minung lungthin duhnak le ruahnak kha a bia a ceih.” (Hebru 4:12). Pathian Bia nih “sualnak nih a man - thihnak a pek” (Rom 6:23) le “mi vialte cu voikhat kan thi lai i cu hnuah Pathian nih bia a ceih hna lai” ti kha a hngalhter than. (Hebru 9:27). Misual le zumlotu hna caah hmun cu mei le Sulfur in a kangmi tili chungah a si lai,” tiah a ti. (Biathlam 21:8).

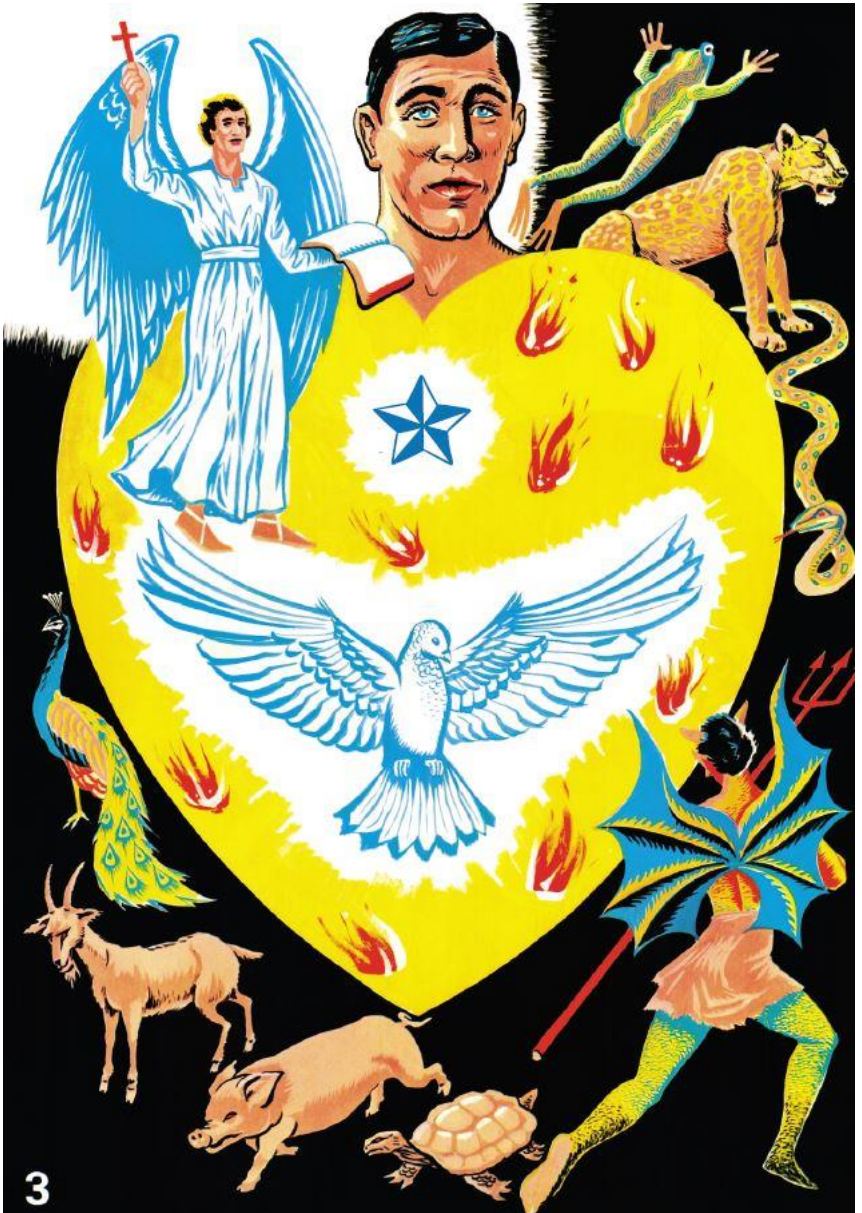
A kut dang ah vancungmi nih luruh aa tlaih. Hihi misual pa kha kan thi dih lai ti hngalhternak caah a si. Kan pumsa cu kan dawt tuk, kan thuamh, kan cawm i kan dawhter, a duhnak le a saduhthah tlinternak caah cu bantuk zohkhenhnak le lungthin peknak cu a thi lai i a rawk lai i, kan thlarau le kan thlarau zungzal in an nun lio ah rungrul nih an hrawh lai . Nikhatkhat ah Khrih hmai ah a lang lai, Amah nih bia a ceih lai. (2 Korin. 5:10). Hika ah hin misual nih Pathian bia kha hngalh hram aa thawk i Pathian dawtnak ah a lungthin a hun. Thiang Thlarau cu a muimi le sualnak a ngeimi thinlung chungah a ceu hram aa thawk. Muihnak vialte hloh awk ah Pathian ceunak cu a thinlung chungah a lut. Pathian ceunak a rat tikah, muihnak cu a kal a hau. Hika ah saram phunphun nih an langhtermi sualnak cu a kal a hau. Cucaah dawtmi

careltu, vawlei ceunak a simi Jesuh kha na thinlung chungah luhter ko law, muihnak le muihnak tuahsernak thalo hna nih thinlung chungin an chuak hrimhrim awk a si, hi hmanthlak ah langhtermi bantuk in. Jesuh nih, “Vawlei ceunak ka si. A ka zulmi paoh cu nunnak ceunak an ngei lai i mui lakah an kal bal lai lo,” tiah a ti. (Johan 8:12). Nangmah zuamnak in siseh, na fimnak in siseh, minung fimnak in siseh, na thinlung chungin sualnak dawinak ah na hlawh a tling bal lai lo. A fawi bik, a fek bik, a rang bik le a ttha bik le lam pakhat lawng a ummi cu, Jesuh, Ceunak kha luhter kha a si. Sualnak a simi muihnak cu a chuak a hau. Thlapa le arfi hna nih muihnak zan ah bawmhnak tlawmpal an kan pek men lai, asinain ni a chuah tikah, cu tikah muihnak le ceunak hme deuh pawl zong an tlau ve. Jesuh cu dinnak Ni a si. Jerusalem biakinn chung a luh tikah, cuka i thil a caw i a zuarmi vialte kha a dawidih hna. Phaisa thlengtu hna cabuai le thuro zuartu hna thutdan kha a leh dih hna. Hitin a ti: “Pathian nih, ‘Ka Biakinn cu thlacamnak inn tiah ti a si lai,’ a ti, tiah Cathiang chungah aa òial. (Matthai 21:13). Na lungthin cu Pathian inn, Pathian biakinn si dingin timhmi a si. Cu chungah um, dawh ter, ceunak, dawtnak le lawmhnak in khahter a duh. Jesuh cu kan sualnak ngaihthiam ca lawng ah a ra lo, kannih khamh

awk le suainak thawnnak le uknak chungin luatter
awkah a ra. “Fapa (Jesuh) nih an luatter hna ahcun
nan luat taktak lai.” (Johan 8:36).

3. Aa ngaichihmi lungthin.

Hi hmanthlak nih hin misual aa ngaichih taktakmi lungthin dirhmun a kan hmuhsak. Jesuh nih vailam cungh a thihnak a sualnak tampi a ngan le a tihnung kha a hmuh cang. Vancungmi, Pathian Bia nih a

hmuhsakmi vailamtahnak kha a hmuh tikah, atu a ngaihchiami a lungthin kha a hrawh. A sualnak tampi ruangah a thukmi, lungthin chungin ngaihchihnak le ngaihchiatnak nih a tlunh. Khrih Jesuh ah langhtermi Pathian dawtnak nganpi a hmuh tikah, hi dawtnak nih a lungthin a hninh, a hlei in Pathian Fapa Jesuh Khrih cu a sualnak tampi lakpiak awkah a ra ti kha a hngalh hram aa thawk tikah. Vailamtahnak cung i a hmun ah thih a ngamh.

Jesuh cu fung in an tuk, hling lukhuh an khenh, a kut le a ke ah thir an khenh i kan sualnak caah vailam chungah a thihnak kong cu aa ngaichihmi misual sinah fiang tein le thukpi in inn ah a ratpi, a lungthin le a nunnak tling tein a thlen. Thlalang bantu kin amah le amah aa hmuh khawhnak Pathian Bia a rel tikah, Pathian sinin zeitluk in dah a pial i a nawlbia a ngaih lo ti kha a hun hngalh chin lengmang. Ngaihchiatnak le ngaihchiatnak nganpi nih a tei i, mitthli he le a fakmi tahnak he Pathian hmaiah a lungthin a phuan tikah Jesuh nih a naih. “A Fapa Jesuh thisen nih sualnak vialte chungin a kan thianh” ti a hngalh hram aa thawk tikah Pathian dawtnak le daihnak cu a lungthin chungah a lut. (1 Johan 1:7). “Maw Pathian, ka chungah a thiangmi lungthin ka ser law a thar le a fekmi thlarau ka chungah chia ko.” (Salm 51:10). Cun,

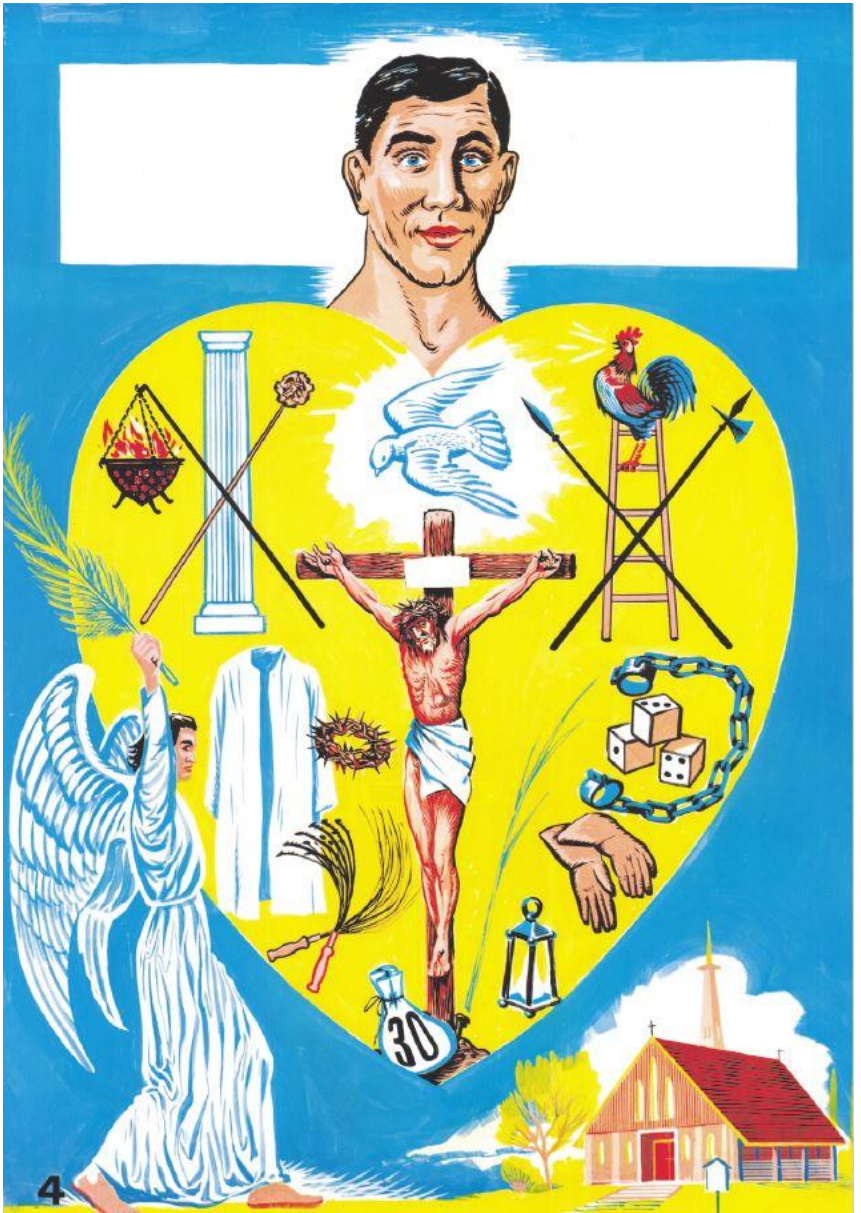
Pathian Bia nih, “Aa toidormi le aa ngaichihmi, a ka tihmi le ka nawl a ngaimi hna cungah kaa lawm,” tiah a ti than. (Isaiah 66:2). Thiang Thlarau nih Jesuh bia kha fiang tein a chimh, “Ka fapa (ka fanu) raltha tein um ko! Na sualnak cu ngaihthiam a si cang.” (Matthai 9:2). Vailamtahnak le vailam cung i thletmi Jesuh thisen kha a zoh lio ah, a dihlak in ka caah tuahmi a si tiah a zumh i, sualnak thilrit cu lak a si cang ti kha a hun hngalh, zeicahtiah Jesuh nih sifahnak kha a in cang . Kanmah ta a si awk a si. “Kan sualnak ruangah hliamhma a tuar, kan tuahmi thatlonak ruangah tuk a si,” cun “Bawipa nih dantatnak cu a cungah a tlakter.” (Isaiah 53).

Thiang Thlarau le Pathian dawtnak nih thianhhlhimmi thinlung cu a uk. Jesuh a zumh tikah, a sualnak ngaihthiam a si cang ti kha a hngalh i, cucaah Pathian Fapa Jesuh thisen nih sualnak vialte chungin a thianh cang timi zumhnak kha a lungthin chungah a hmuh. (1 Johan 1:7). Jesuh a zummi paoh cu (thlarau lei in) an thi lai lo, zungzal nunnak an ngei lai ti kha a tu ah a zumh cang. (Johan 3:16). “Zeicahtiah Khrih raihawinak thihnak thawngin luatnak kan hmu cang, cucu kan sualnak ngaihthiam a si cang tinak a si.” (Efesa 1:7). Minung sining sual duhnak nih atu ah Pathian caah nun le “a kan daw hmasa biktu” Pathian

riantuan duhnak thukpi kha hmun a pek cang. (1 Johan 4:19). Vawlei le vawlei thil dawt loin Pathian le Pathian thil kha a dawt deuh.

Cucaah hi hmanthlak ah hin, sualnak aiawhtu saram hna cu a lungthin leng ah an um cang ti kan hmuh. Satan nih a hlan a umnak hmun kha kaltak a duh lo nain, a hnulei zoh in luhnak pakhat hmuh than aa ruahchan. Cucaah Bawipa Jesuh nih ralring tein um u law thlacam u tiah ralrin a kan pek; khuachia nih a kan zamtak nakhnga doh awkah. (Jeim 4:7).

4. KHRIH HE THIH.

Hi hmanthlak nih hin kan Bawipa le Khamhtu Jesuh Khrih thihnak thawngin daihnak tling le zungzal khamhnak a hmumi Khrihfa pakhat kong a chim, cucaah “kan Bawipa Jesuh Khrih vailamtahnak kong

lawnglawng dah ti lo cu zehmanh ah aa porhlaw lo. A vailam ruangah vawlei cu kan caah a thi, kannih zong vawlei caah kan thi.” (Galati 6:14). Kannih zong, “sualnak ah kan thi i dinnak caah kan nung” ve nakhnga vailam cungah Jesuh cu a thi; vawlei caah a thi cangmi Khrihfa. (1 Peter 2:24). “Thlarau nih kan nunnak kha lam hruai seh law minung sining duhnak kha kan tlinter lai lo” tiah nawlpek kan si. (Galati 5:16,25).

Bawi Jesuh nih a angki an phoih hnu ah an hrennak tung cu, hi lungthin hmanthlak ah hin a lang, cun zaangfahnak ngei loin an tuknak fung zong a lang. “Amah nih a inmi dantatnak in kan dam” caah kan sualnak ruangah dantat a si. (Isaiha 53:5). Herod le a ralkap pawl nih an nihsawh i an tuk hnuah hling in sermi luchin kha a lu ah an benh. Sui bawiluchin in lukhuh khumh loin, a orhlei kut ah thingtan an chiah - siangpahrang bawifung ai ah. A hmaiah an kun i an nihsawh i, “Judah Siangpahrang cu sau ko seh,” tiah an ti. Amah cu an cil an chak i thingtan cu an chuh, cun a lu ah an tuk. Hi tluk in ningzak ngai le zaangfahnak ngei loin an nihsawh hnu ah vailamtahnak dingah an kalpi. (Matthai 27:27-31).

Khrihfa tiah auhmi tampi an um i thla an cam, thianghlim in i komhna sakrament an i tel, Pathian hla an sa nain, an sualna tuahsernak thawngin Pathian Fapa cu vailam ah an kenhchih tthan lengmang. (Hebru 6:6). “Bawipa, Bawipa, tiah a ka timi paoh cu vancung Pennak chungah an lut lai lo, vancung i a ummi ka Pa nih tuah hna seh ti a duhmi a tuahmi lawnglawng an lut lai.” (Matthai 7:21-27).

Hi hmanthlak chungah hin Judas ta a si mi tangka bawm zong kan hmuh. Bawi Jesuh cu a rawi i ngun tangka sawmthum in a zuar, zeicahtiah tangka duhna nih a thinlung kha a tlaih i cu lawng cu a ruah khawhmi a si. Cu meinn, thirhri tbk hna cu zan ah Jesuh thong ah a tlaihmi ralkap hna nih an hman. Zuamcawhna caah hman tawnmi dice cu ralkap pawl nih Amah thilthuam caah zuudinnak an tuah tikah an hman. “Ka thilthuam caah an i zuam i anmah le anmah an i hrawm.” (Salm 22:18). Jesuh sin in zeizong vialte an lak dih, asinain amah hrimhrim cu an hlaut, “Hi pa hi kan siangpahrang si seh ti kan duh lo” tiah an ti.

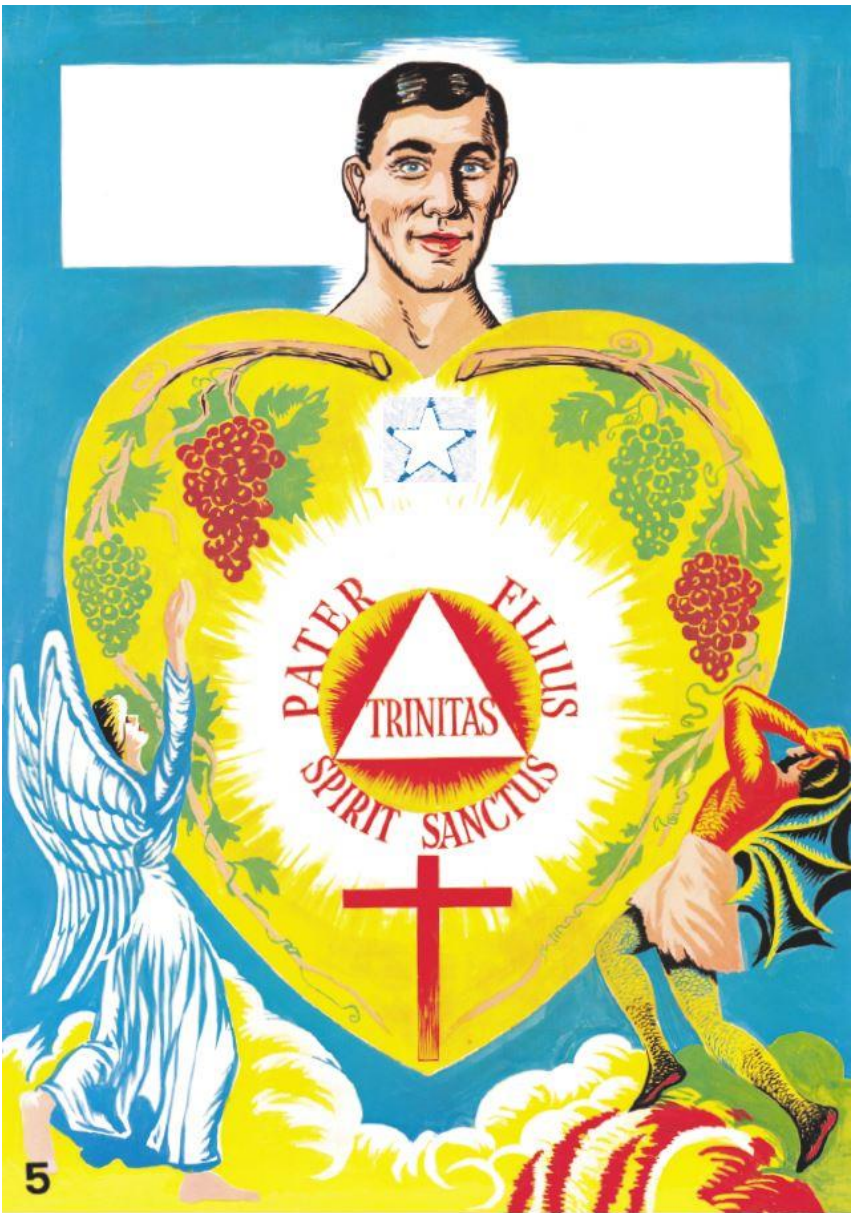
Mipi nih a tlangpi in Pathian thluachuahnak vialte, ruahti vialte le ni ceunak vialte hmuh an duh, asinain Pathian cu an Bawipa le an Bawi bantu kin riantuan

ding in an i pekchanh duh lo. Mi tampi caah Pathian cu harsatnak le lungdonghnak caan ah bawmchantu lawng a si.

“Ralkap pawl nih fei in a pawng an tuk i thi le ti a luang colh.” (Johan 19:33-37). Ar a khuan hlanah Peter nih Jesuh ka hngal lo tiah voi thum a chim nain a hnu ah aa ngaichih i fak ngai in a tap. (Matthai 26:69-75). Na chimmi le na tuahmi in Jesuh Khrih sinah na lungthin na pek cang tiah zalong tein na phuan maw? Asiloah midang theihter awkah na ning a zak maw? Jesuh nih, “Ahohmanh zapi hmaiah keimah ta ka si tiah aa phuan ahcun vancung i a ummi ka Pa hmaiah cu bantuk cun ka tuah ve lai. Sihmanhsehlaw ahohmanh nih zapi hmai ah a ka hlawt ahcun vancung i a ummi ka Pa hmaiah ka hlawt ve hna lai,” tiah a ti. (Matthai 10:32-33).

Jesuh zong nih, “A vailamtahnak aa put i ka kedan a zul lomi cu ka zultu si awkah aa tlak lo” tiah a ti. (Matthai 10:38). Lungpi, Jesuh Khrih ah huhphenhnak a hmumi cu lunglawmmi an si!

5. PATHIAN BIAKIN.

Hi hmanthlak nih hin Pathian vel le velngeihnak tampi in khamhmi misual lungthin thiang le thianghlim kha a langhter. Pathian biakinn taktak, Pathian, Pa, Fapa le Thiang Thlarau umnak hmun ah a cang cang. Bawi

Jesuh Khrih biakam ningin a si, “A ka dawmi paoh nih ka cawnpiaknak kha an zulh lai. Ka Pa nih a dawt lai i ka Pa le keimah cu a sinah kan ra lai i a sinah kan um lai,” tiah a ti. (Johan 14:23). Pathian nih Jesuh Khrih thawngin minung cu a upat, thluachuah a pek i a cawisang. (Luka 1:52).

Lungthin cu a tu ahcun Pathian biakinn taktak ah a cang cang. Sualnak cu dawmi a si cang. Lih a pa Satan nih a ukmi saram phunphun si loin thinlung chungah a nungmi Thiang Thlarau, Biatak Thlarau kha kan hmuh. Lungthin cu sualnak hrinnak hmun si loin, Thlarau theitlai a tlaimi, aa dawhmi, thei a tlaimi thing asiloah dum ah a cang. Dawtnak, lawmhna, daihna, toidorna, lungsauna, velngeihna, tthatna, zumhawktlak sinak le mah le mah i uk khawhna le a dangdang hna cu Pathian le minung nih an cohlanmi le an lawmhna hna an si. (Galati 5:22-23). Atu cu mitsur ruang taktak - kan Bawipa Jesuh Khrih thei a tlaimi nge ah a cang cang. Hi thei tlainak biathli cu Khrih he aa fonh peng i Khrih le a bia cu a chungah an um peng. (Johan 15:1-10). Thiang Thlarau in a khat i tipilnak a ing cang bantuken, minung sining le a duhna tei khawhna thawnna a ngei, cun thihna tiang a pek khawh. (Galati 5:24). Thiang Thlarau nih a nunnak a hruai i, minung sining duhna kha a tlinte

lo. (Galati 5:16). A hmuhmi, a theihmi le a intuarmi in a nung ti lo, zumhnak in a nung cang - zeicahtiah “kan zumhnak thawngin vawlei cungah teinak kan hmuh.” (1 Johan 5:4). Zumhnak le ruahchannak he a nung i kan Bawipa Jesuh Khrih a rat tthan lai timi ruahchannak nih thazaang a pek. Zungzal in a hmunmi Pathian dawtnak kha a hmuhton in a nung.

“Lungthin a thiangmi cu lunglawmmi nan va si dah; Pathian kha an hmuh lai!” (Matthai 5:8). Siangpahrang David nih a rumnak vialte le a ral pawl a tei hna ko nain, a ngan bikmi raldohnak cu amah lungthin chung ah a cang ti kha a hngalh. A thukmi thlarau lei herhbaunak kha a hngalh i, “Maw Pathian, ka chungah lungthin thiang ser law ka chungah zumhawktlakmi thlarau thar ka pe,” tiah thla a cam. (Salm 51:10). Ahohmanh nih amah le amah lungthin a thianh kho lo, asiloah lungthin thiang a ser kho lo, ngaihchihnak taktak thawngin David nih a tuah bantukin Pathian sinah a ra, Pathian sinah a thiangmi lungthin serpiak dingin a hal lo ahcun. Pathian nih na nunnak ah thil thar tuah a duh. Nangmah le nangmah tthatnak a thlehmi thilthuam kha a hmaan lomi biakamnak le himnak he remh cu, na lungthin kha Pathian caah umnak hmun tlak ah a ser lai lo. Nangmah bawmh awakah a lung a tling tuk, zeicahtiah

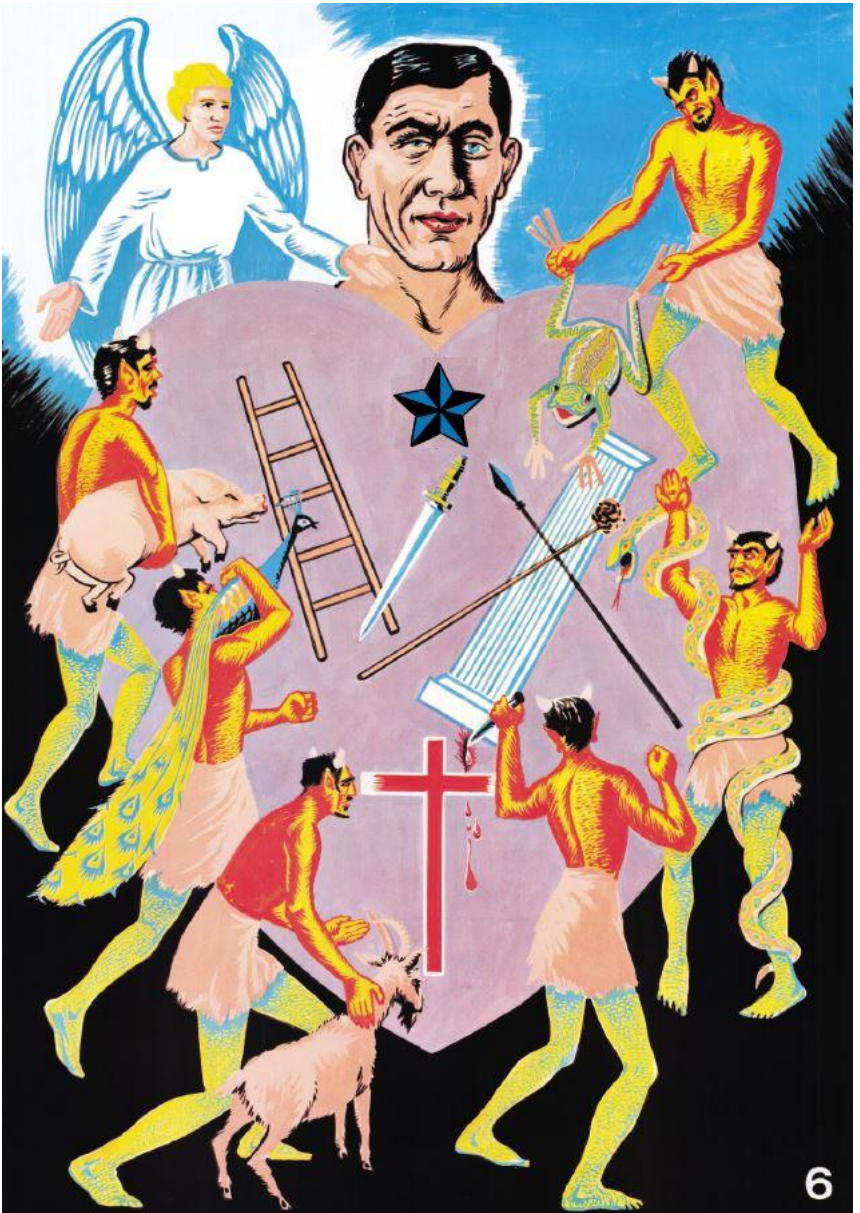
“Ti thiang kan theh hna lai i nan siasal vialte le anthurhnawmhtertu thil dang vialte chungin kan thianh hna lai. Lungthin thar le ruahnak thar kan pek hna lai. Lung bantu kin na lung a hakmi kha ka phoi h lai i nawlngaimi lungthin kha kan pek hna lai. Ka thlarau kha nan chungah ka khumh lai i ka nawlbia nan zulh khawh nakhnga le kan pekmi nawlbia vialte nan zulh khawh nakhnga kan zohkhenh hna lai,” tiah a ti. (Ezekiel 36:25-27). Hihi Pathian nih a Fapa Jesuh Khrih thawngin a kan pekmi Biakam Thar thawngthanhnak cu a si.

Hi hmanthlak ah hin vancungmi a lang tthanmi zong kan hmuh. Vancungmi hna cu “Bawipa a upatmi hna kha huhphenh awk le tihnung chungin khamh awkah” rian pek an si. (Salm 34:7; 91:11; Daniel 6:22; Matthai 2:13; 13:39; 18:10; Lamkaltu 5:19; 12:7-10).

Khuachia zong hi hmanthlak ah hin hmuh khawh a si, a lungthin pawng ah a dir, a hlan a inn chung luh thannak caan tha a kaw l bantu kin. Mah ruang ah “ralring tein um u, ralring tein um u! Nan ral Khuachia cu seh awk kaw l in chiandehi bantu kin a vak leng mang.” (1 Peter 5:8). Caan tampi ah ceunak vancungmi bantu kin aa thleng, hi vawlei duhnak in Pathian fale ralring loin a tukforh hna, a fimthiamnak

in Pathian thimmi mi hna hmanh hlen aa zuam hna.
Sihmanhsehlaw, khuachia kha kan doh ahcun a kan
zamtak lai. (Jeim 4:7).

6. THLUKMI LE THEIHMI LUNG.

Hihi a hnulei ah a tlikmi, hnulei ah a tlikmi minung pakhat ngaihchiatnak hmanthlak a si. A mit pakhat cu a khar thok cang, Khrihfa nunnak ah a kik i a hngilh hram aa thawk cang ti a langhter, a dang mit pakhat

nih ningzah lo tein a pawngkam a zoh, vawlei cungah dawtnak a tuah. A chunglei ceunak cu a tlawm chin lengmang i, Khrih he harnak tuar tti ding in timhcia a sinak a langhtermi a thinlung chung hmanthlak hna cu an tla i an dir ti lo. Amah cu tukforhnak nih a kulh i cu hna cu doh loin zaangfah tein a pek hna. Pathian aw ngaih loin atu cu khuachia hlennak ruahnak cheuhnak le a hmaan lomi biakamnak hna kha ngaih hram aa thawk cang. Biakinn a kalmi a si rih ko lai, biaknak phunkhat tangah vawlei thil a duhnak kha a thuh ko nain, a lungthin chungah Pathian dawtnak cu a kik. Biakhiahnak a ngei lomi ah a cang, lam pahnih karlak ah a dir peng. Vawlei thilri hna he aa celh hram aa thawk, cun Pathian dawt bantuk lawng in aa umter. A lungthin chung i arfi, chiaṭha thleidannak lungthin cu a mui. Vailamtahnak cu mithmai panh in phorh a si ti lo, duh lomi, thilrit ah a cang. A zumhnak cu a hninh hram aa thawk, thlacamnak in Pathian he pehtlaihna a ngol, a lungthin dirhmun kongah zehmanh a ruat lo i a ruat lo i a lungthin lenglei ah a hngakmi khuachia caah hmun a ser. Pathian fale taktak he umṭinak nakin misual mi hna komh kha a duh deuh.

Porhlawtnak aiawhtu arfi nih cun luh khawhnak lam a kawl tthan. Zangfahnak lawnglawng in khamh a si kha a philh men lai, cun aa porhlawmi Khrihfa ah aa cang

men lai. Zu din duhnak nih innka a kingh i luh a duh. Caan sunglawi ah a si kho men. Sualnak a tuahmi hawikom hna he an um tikah, amah cu aa dangmi, a derthawmmi, asiloah mi he i komh a thiam lomi tiah ruah a ning a zak tikah, khuachia nih hi caan pakhat nih hin na thlarau nunnak a hnorsuan lai lo tiah a chimh men lai. Thlarau he aa kalhmi ruahnak le duhnak nih anmah le anmah an i langhter. A thurhnawmmi hnihchuak hna kha a duh hram aa thawk men lai. A ttha lomi hmanthlak pawl kha nuamhnak he a zoh tthan lengmang hna, cun a dik lomi hawikomhnak kha a nuamhpi hna. Laamnak inn, vawlei nuamhsaihnak thalo hna ah a kal, mah cu minung sining a si i sualnak pakhat cu a palh taktak lo tiah a chimhmi khuachia sinin sualnak ruahnak cheuhnak kha a lungthin chungah a chiah.

A ngaingai ti ahcun, thatlonak le ruahnak thalo ramlak vate hna nih kan lu cungah an zuan ahcun kan bawm kho lai lo, asinain an kan uk khawh nakhnga le kan lungthin chungah an bu an ser khawh nakhnga, an thatlonak tuahsernak kha an chuahter ahcun kan sual. Khuachia cu kan kutdong hmete kan pek ahcun, a kut dihlak in a tlaih hrimhrim lai, thlarau le thlarau cu zungzal hell ah a hnuh hna lai. Cucaah Pathian nih ralrinnak a kan pek taktakmi cu, mino duhnak hrial

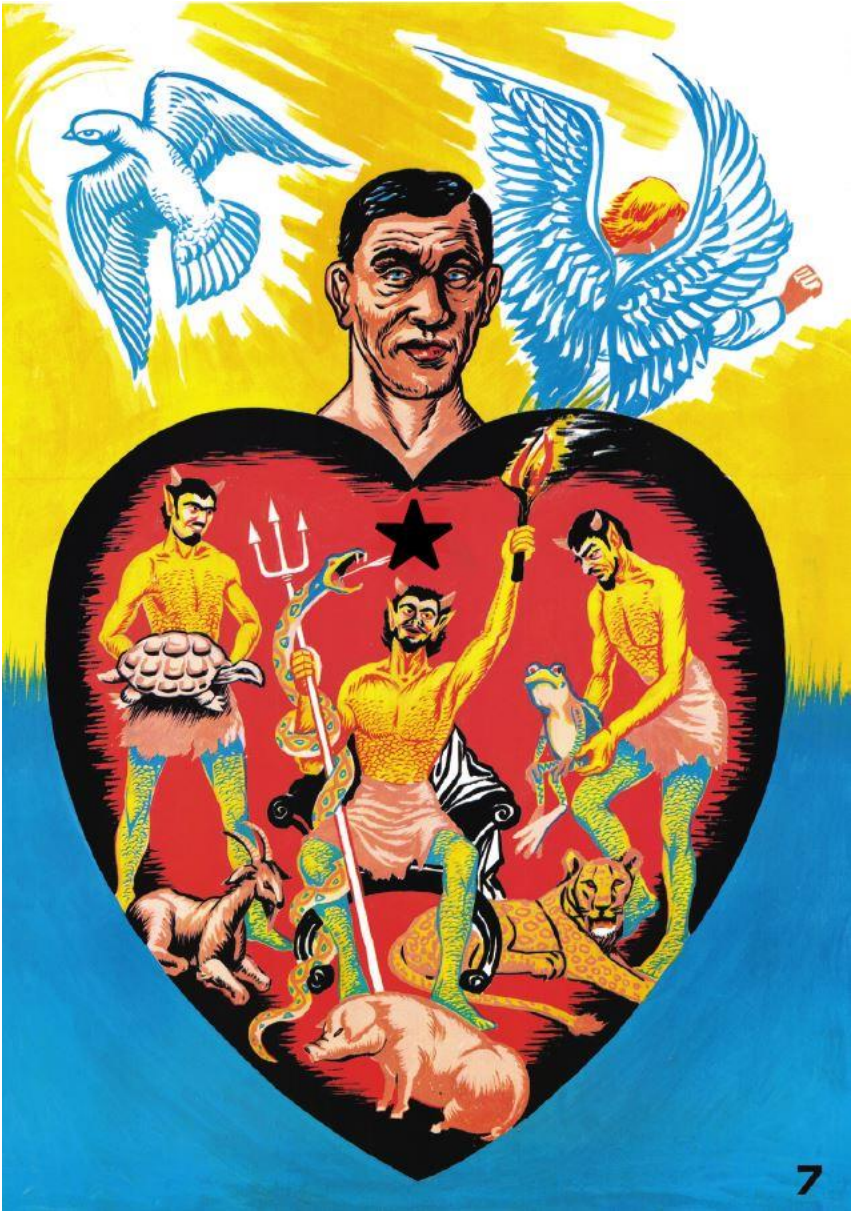
ding le zeibantuk lam in sualnak a chuah zongah sualnak he i celh lo ding hi a si. Huhphenhtu le huhphenhtu Jesuh sinah tlik.

Hi hmanthlak ah hmuh khawhmi pa nih thinlung namte in a sawhmi nih, Khrihfa biaknak a nihsawhmi le a dohmi hna kong a chim. An lei hmaanlo le nihsawhnak hmur in Khrihfa hna lungthin kha an sawh hna i an hliam hna - aa ðhenmi lungthin nih a tuar khawh lomi tukforhnak hna. Pathian nakin minung kha a tih deuh hna i minung nih zeidah an chim lai, zeidah an tuah lai ti a phan caah minung sal ah a cang, Pathian sinin a pial. Thinhunnak le thinhunnak ðhalo cu harnak le lungdonghnak caan ah an i lang i, an luh hramhram in an luhter hna. Cu nahchuahnak rul ðhalo, midang an hlawh a tling deuh i an rum deuh tikah a langmi cu ralrin peknak um loin a lut lai. Chance cheukhat pek a si ahcun huatnak le porhlawtnak innka a hun lai.

Kan Bawipa Jesuh nih “ tukforhnak chungah nan tlak sual nakhnga lo ralring tein um u law thlacam u” a ti mi ralrin peknak kha kan zulh lo ahcun tangka duhnak cu kan thinlung chungah a luh a fawi tuk. (Matthai 26:41). “Ahohmanh fek tein ka dir tiah aa ruatmi paoh cu a tlak sual nakhnga lo ralrin tein um a ðha deuh lai.”

(1 Korin 10:12). Khuachia hlennak thalo kha kan doh khawh nakhnga Pathian nih a kan pekmi ralthuam vialte kha kan i hruk a hau. (Efesa 6:11-18).

7. LUNG ҘHA, ASILOAH HNUAL ҘHIALMI LUNG.

7

Hi hmanthlak nih hin minung lungthin a hnulei ah a kirmi dirhmun a langhter, amah cu Pathian ceunak chungah voikhat a um hnu le vancung laksawng a tem hnu le Thiang Thlarau a hmuh hnu ah a zumhnaak a

hlawt. (Hebru 6:4). Cun, “Thawngtha” tiah auhmi Thawngtha biatak cu pekchanh le phuan a si ko nain, aa ngaichih bal lomi le a nunnak a pe bal lomi minung pakhat dirhmun zong a langhter. Pathian nih a chawnh tikah a lung a hakmi pa cu, amah le amah thlennak caah santlai lomi aa zuam ko nain a chia chin lengmang lai.

Jesuh hrimhrim nih hnulei kirmi hna dirhmun kha a chimmi cu, “Mi pakhat chungin thlarau thalo a chuah tikah, dinhnak hmun kawl in ramcar ah a kal. A hmuh khawh lo ahcun, ‘Ka inn ah ka kir lai’ tiah amah le amah aa ti. Cucaah, a kir i inn cu a thiangmi le a ttha ngaimi a hmuh. Cun a chuak i amah nakin a chia deuhmi thlarau dang pasarih a ratpi hna i cuka ah cun an um. Cucaah, a dih tikah, cu pa cu a hramthawk nakin a chia deuhmi dirhmun ah a um.” (Luka 11:24-26). “An cung i a tlungmi nih phungthlukbia hna cu a hmaanmi an si kha a langhter; ‘Uico cu a luakmi ah a kir than’ i ‘Aa kholh cangmi vok cu vutcam chungah aa mer than.’ (2 Peter 2:22).

Hi Cathiang hna nih hin hnulei kirmi asiloah aa ngaichih lomi misual lungthin dirhmun kha fiang tein a fianter. Sualnak cu a hlennak vialte he a um i lungthin kha uk awakah a ra than. A hmai hmanh nih, lam

pakhatkhat in, a lungthin dirhmun kha a langhter. Thiang Thlarau, cu nemnak arfi cu, sualnak le Thiang Thlarau hmunkhat ah an um kho lo caah, thinlung chuahtak dingin forh a si. Lungthin cu Pathian biakinn a si i cu lio caan te ah cun Satan caah i thuhnak a si kho lo. Vancungmi, Pathian Bia cu ngaihchia ngai in a chuak a hau. A hnulei kha a zoh peng rih, a tlaumi fapa bantukin aa ngaichih rih ko lai tiah ruahchannak a ngei, amah nih cun “vok nih an ei mi bean pods in amah le amah aa khah khawh lai tiah a duh, asinain ahohmanh nih ei awk zehmanh an pe lo. A donghnak ah a lung a fim i, ‘Ka tho lai i ka pa sinah ka va kal lai i, ‘Ka Pa, Pathian le nangmah cungah ka sual cang,’ tiah ka ti lai. Na fa ti awk ka tlak ti lo.’ (Luka 15:16-20). Pa nih cun a ngaihchiami a fapa a hmuh tikah a ngaihthiam i lunglawm tein a cohlan.

Hi hmanthlak chung i thinlung nih sual ngaihchihnak taktak hmelchunhnak a langhter lo, Pathian lei panh lo, Jesuh ke hram ah ngaihthiamnak kawlnak a um lo. A chiaṭha thleidannak lungthin cu thir lin in khangh i dai tein chiah bantuk a si. Hna a ngei nain Jesuh nawlnak aw kha a thei kho lo. Mit a ngei nain a ke pawng i a kau ngaimi hell khur cu a hmu kho lo. A sualnak pehzulh awakah ningzahnak a ngei ti lo. Satan cu a lungthin chungah uk awakah a ra i a bawitḥutdan

cungah siangpahrang bantukin a ṭhu. A lenglei in aa dawh i upat awk tlak ka si tiah aa porhlawt rih ko lai, biaknak lei muisam a ngei, “a lenglei in a ṭha ko nain a chunglei ah ruh le a rawkmi ruak in a khatmi” thlan bantuk a si. (Matthai 23:27).

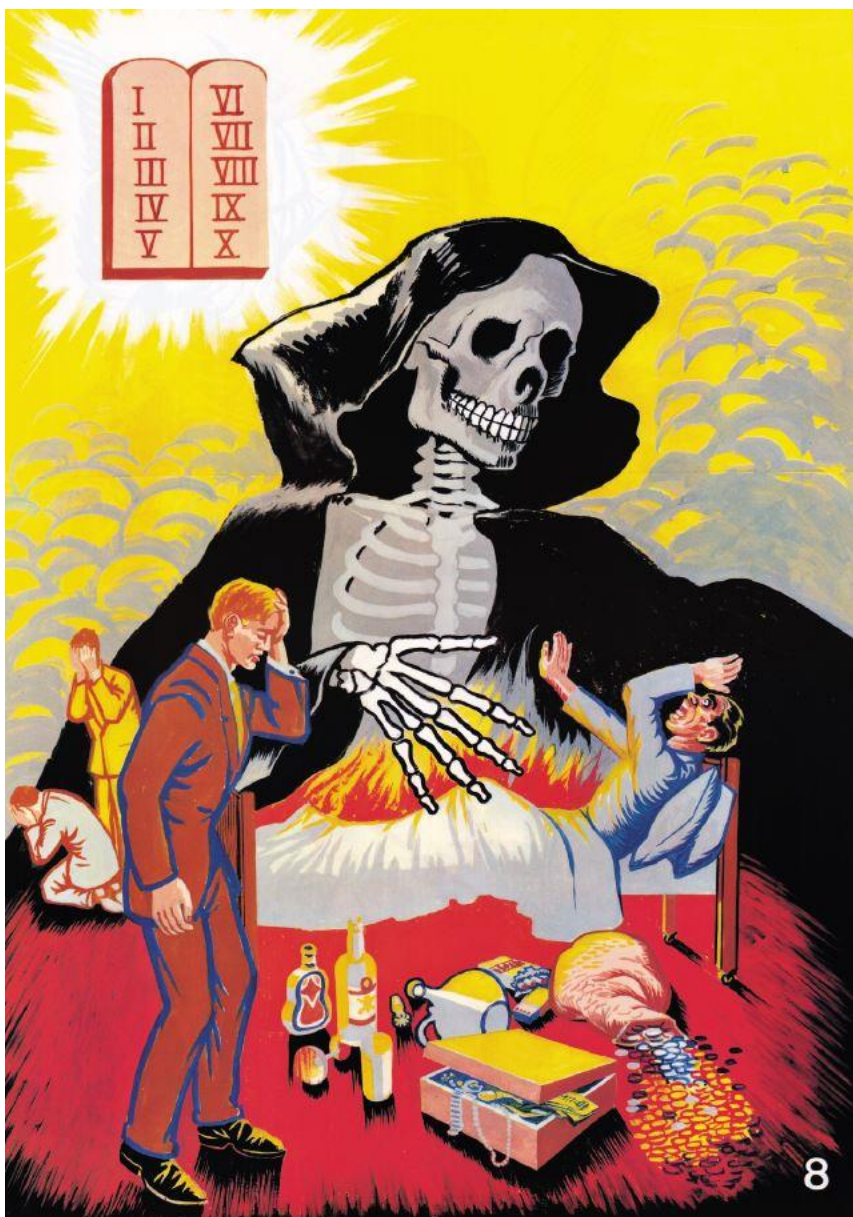
Lih pa nih Biatak Thlarau hmun a lak. Saram paohpaoh, sualnak paohpaoh cu a hleicemi khuachia le thlarau ṭhalo he an kal i a lungthin kha an uk. Hi hremtu ṭhalo hna sinin luat a duh ko nain, an hren peng. “Moses Nawlbia a buarmi paoh cu tehte pahnih asiloah a tam deuh nih bia an khiah tikah zaangfahnak zehmanh um loin thah an si lai. Cu a si ah Pathian Fapa zei ah a rel lomi cu tah zeitin? Sualnak in a thiantertu Pathian biakamnak thisen kha a man a fawimi thil ah a hmangmi pa maw? Zangfahnak Thlarau a thangchiatmi pa maw? A hmuh awk a simi dantatnak cu zeitluk in dah a chia deuh lai ti kha ruat hmanh!” (Hebru 10:28-29; 2 Peter 2:1-14).

Hi hmanthlak nih hin na lungthin dirhmun he aa tlak ahcun, hawikom dawt, Pathian sinah na lungthin thukpi in au ko. “Amah thawngin Pathian sinah a rami hna kha atu le zungzal in a khamh khawh hna”. (Hebru 7:25). Sualnak vialte ngaihthiam khawhnak le ngaihthiamnak zong a ngei, ngaihchihnak taktak he

na rat ahcun. Khuachia le a khuachia vialte kha a kham khawh hna, cun na lungthin chungin a dawh khawh hna, cutin tuahter na duh lawngah. Jesuh sinah a ra i, 'Na duh ahcun na ka thianh khawh,' a timi thinghmui zawtnak a ngeimi pa bantukin ra tuah. Jesuh cu zaangfahnak in a khat, cun a kut a samh i a tawngah. 'Ka duh ko,' tiah a leh. 'Thian ko u!' (Marka 1:40-41). Asinain na lung a hak peng i, ceunak nakin muihnak kha na duh deuh ahcun, ruahchannak a um lo, bawmhnak a um lo, zeicahtiah nunnak nakin thihnak kha na thim deuh - "sualnak nih a man a pek - thihnak." (Rom 6:23).

8. MISUAL PA BIACEIHNAK.

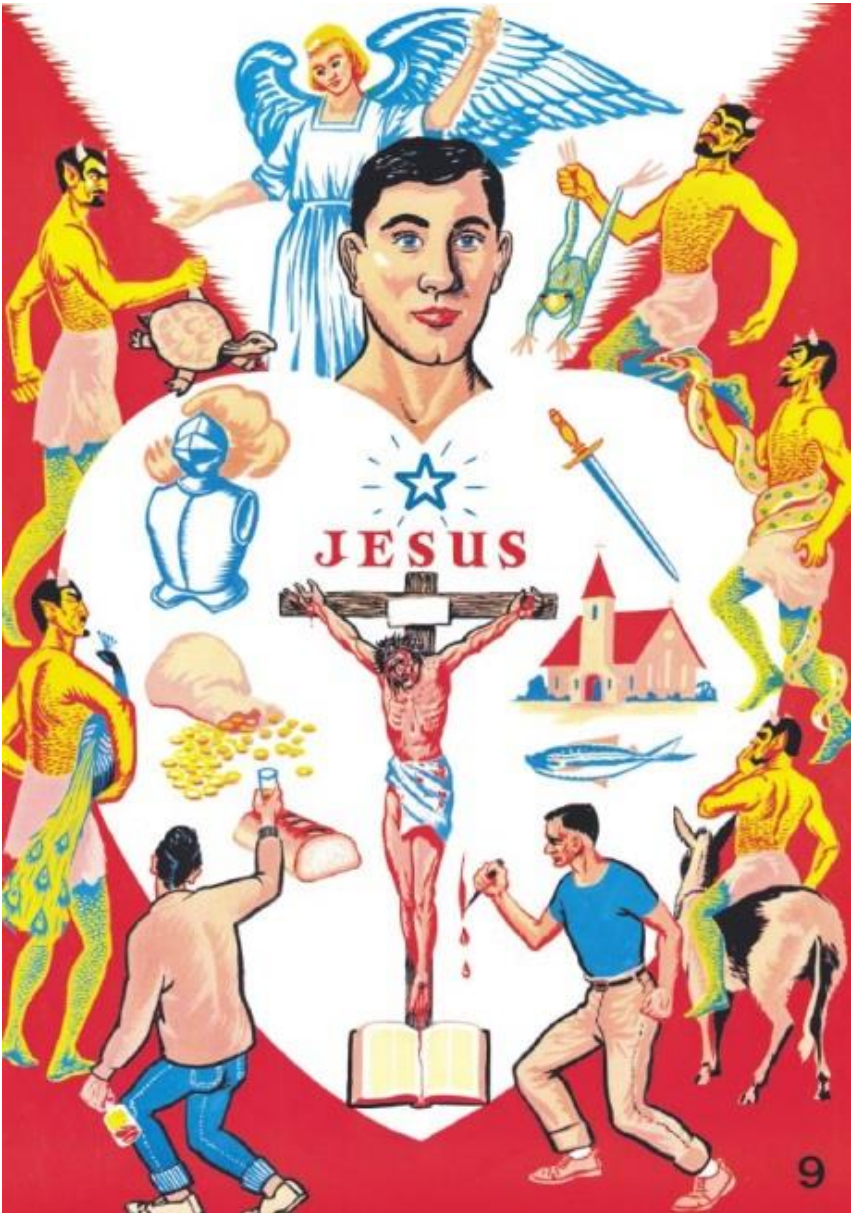
Hika ah hin Khrih hnu zuluh ding biakhiahnak tuah a thawntermi lung a hakmi misual pa kan hmuh. Thihnak a nai cang; a pum cu fahnak in a khat kho i a thlarau cu thihnak thihnak in a khat kho. Thihnak

(ruhro) cu ruahlo piin le duh lo caan ah a phan. Sualnak i a hmaan lomi nuamhnak hna cu an tlaw cang, cun sualnak nih a chuahpimi man sang le ttihnung taktak cu a tu ah ton a hau cang. Hell fahnak hna cu a caah a tak ah an cang. A tu ah thlacam a duh tuk ko nain, caan saupi chung a hlawtmi dawtnak Pathian he pehtlaihna a tuah kho ti lo ti kha a hmuh. A hawile nih a ihkhun pawngah dir an tih i, an hnemhnak bia sawhsawh nih a tu ah a bawm kho ti lo. A rumnak nih a nunnak a sauter kho lo, a thlarau zong a khamh kho lo, a thlarau fahnak zong a zorter kho lo. Khuachia nih caantha a pek lo caah Pathian cungah lungthin pek cu a si kho lo tiah a hmuh.

A rak dawtmi le a nunpi mi thil vialte nih an nihsawh ko rua tiah a lang. Pathian dawtnak a hlawt i a biaceihnak tangah a um caah bochan awk tlak lo, khamh a si rih lomi a riantuantu, tlangbawi asiloah Khrihfabu hruaitu hmanh nih a tu ah an bawm kho ti lo. “A nungmi Pathian kut chung i tlak cu thil tihnung a si” ti kha a hun hngalh hram aa thawk. (Hebru 10:31). Amah he aa tlak caan ah, asiloah a thih lio ah Pathian sinah a nunnak pek a rak i ruahchan, asinain atu cu a tlai tuk cang ti kha a hmuh. Minung thong tapi cu an thihnak ihkhun cung ah Pathian sin i mernak caantha an ngei lo i, ruahlopi in an thi. Cucaah Pathian a naih

lio ah Pathian sin i mer cu a herh tuk. Hnemhnak le khamhnak Pathian bia theih loin, hi a thi dengmi misual pa nih a nun lio ah Pathian ngaihthiamnak le dawtnak a hlawtmi nih a tu cu a Biaceihtu aw kha a theih a hau cang. A hlawtmi Khamhtu nih hitin a ti: “Pathian chiatserhnak tangah a ummi hna, ka sinin i hlat u! Khuachia le a vancungmi hna ca i timhmi zungzal mei ah kal ko u,” tiah a ti. (Matthai 25:41). “Mi vialte cu voikhat kan thi lai i cu hnuah Pathian nih bia a ceih hna lai.” (Hebru 9:27).

9. VICTORIUS THINLUNG.

Hi hmanthlak nih zumhawktlak tein a um i fahnak a pemi hneksaknak le tukforhnak tei khawhnak a hmumi Khrihfa pakhat kha a aiawh. Kapkip in tukforhnak a ton lio ah, fek tein a um i a dongh tiang a

dirpi, Jesuh Khrih thawngin teinak a hmuh. Anih cu Khrihfa tlikzuamnak ah a lut lawng si loin “a hramthawk in a dongh tiang kan zumhnak aa hngatmi Jesuh cungah a mit a chiah” i biatak tein a tli peng. (Hebru 12:1-2).

Satan nih a khuachia vialte he zumtu thinlung cu a kulh, Pathian fa kha a palhmi lam ah hruai awkah hlawhtlinnak um loin aa zuam. Porhlawtnak, tangka duh tuknak, ziaza rawhralnak le a dangdang hna zong an aiawh. Chiandeh hmun ah, atu cu laa pakhat kan hmuh, zeicahtiah sualnak cu lam dang in kan sinah a ra i, a dang phun asiloah min in aa thup tawn. Asinain ralring tein a ummi Khrihfa nih cun biaknak phun in, asiloah ceunak vancungmi bantukin a rat hmanhah sualnak a si ti kha a hngalh, zeicahtiah Pathian Bia le Thiang Thlarau nih biatak lei ah a hruai. Mipa pakhat nih a kut khatlei ah zu hrai aa tlaih i Khrihfa pa cu a laam i vawlei nuamhnak deu in tukforh aa zuam. Sihmanhsehlaw, sualnak le vawlei duhnak he pehtlai in Khrih he thah a si cang caah aa pumpemi Khrihfa cungah zehmanh huham a ngei lo. Hmanthlak chung i a pahnihnak pa nih, Khrihfa pa cu namte in a sawh. Zumlotu hna hmangin nihsawhnak, biachim, nihsawhnak le hrocernak hna - cun a caan ah zumtu tiah auhmi hna hmangin - zumtu taktak lungthin kha a

tuk peng. Asinain mi nih an chimmi kha a ngai lo i Pathian chimmi lawng kha a ruat. Jesuh bia kha aa cinken. “Nannih cu ka zultu nan si caah mi nih an in serhsat hna i an in hrem hna i lih a phunphun an in chimh hna tikah nan lung aa lawm. I lawm u law i lawm u, zeicahtiah nan caah laksawng nganpi vancung ah chiah a si cang,” tiah a ti. (Matthai 5:11-12).

Kan sualmi sinak le khuachia nih, Khrihfa cu Pathian dawtnak he tthen awkah an si khawh chungin an i zuam peng. Asinain lunglawmhnak le zumhnak nganpi he, “Aho nih dah Khrih dawtnak in a kan then khawh lai? Harnak nih siseh, hremnak nih siseh, rawltam nih siseh, sifahnak siseh, tihnung nih siseh, thihnak nih siseh?” (Rom 8:35). “A si lo, hi thil vialte ah hin a kan dawtu thawngin teinak tling kan ngei!” (Rom 8:37). Pathian ralthuam vialte aa hruk dih hnu ah, ni thalo a phak tikah le a dongh tiang a doh hnuah khuachia tukdohnak kha a doh khawh. Tukforhnak le tukforhnak phunkip teinak a hmumi Jesuh Khrih thawngin a dirhmun kha a tlaih peng ko lai. Amah thawngin teinak kan hmuh awk a si i a ceunak a tlaubal lomi sunparnak luchin kan co awk a si. (Efesa 6:10-18; 1 Peter 5:4).

A chiaṭha thleidannak lungthin arfi cu a fiang i a ceu. A thinlung cu zumhnak in a khat i Thiang Thlarau in a khat. Vancungmi nih, Pathian Bia a si bantukin, teinak a hmumi le a dongh tiang a dir pengmi hna sinah pekmi thluachuah tampi kha a hngalhter ṭhan. “Teinak a hmumi hna cu Pathian dum chung i a ṭhangmi nunnak thingkung thei ei khawhnak nawl ka pek hna lai.” “Teinak a hmumi hna cu a voihnihnak thihnak nih a hliam hna lai lo.” “Teinak a hmumi hna cu a thupmi manna kha ka pek hna lai. Cun min thar aa òialmi lungvar pakhat cio kha ka pek hna lai,” tiah a ti. “Teinak a hmumi le a dongh tiang ka duhnak a tuah pengmi hna cu ka Pa sinin ka hmuhmi nawngeihnak kha ka pek ve hna lai.” “Teinak a hmumi hna cu puan rang bantuk in an i thuam lai i a nungmi hna cauk chungin an min cu ka hloh hna lai lo. Ka Pa le a vancungmi hna hmaiah annih cu keimah ta an si tiah fiang tein ka chim lai,” tiah a ti. “Teinak a hmumi cu ka Pathian biakinn ah tungpi ah ka ser lai i a kal tak bal lai lo.” “Teinak a hmumi hna cu ka bawiṭhutdan cungha ka pawngah ṭhutnak nawl ka pek hna lai, keimah zong teinak ka hmuh i atu cu ka Pa pawngah a bawiṭhutdan cungha ka ṭhut bantukin.” (Biathlam 2:7,11,17,26; 3:5,12,21).

THE OPEN BAG OF MONEY nih a langhtermi cu a thinlung lawng siloin, a phaisa zong Pathian sin ah aa pumpemi a si. A phaisa hman loin, mi sifak a bawmh hna, a cheuhra cheukhat (a hmuhmi cheu hra cheu khat) le pekchanhnak asiloah a ngeihmi vialte hmanh kha Pathian sinah a pek, zeizong vialte kha Pathian sunparnak caah a hman.

A thiangmi le mah le mah aa uk khomi nunnak a ngeih kha changreu le nga nih a langhter. Zu ritnak in siseh, a thiang lomi rawl ei in siseh a nunnak kha a hrawh lo. (Lamkaltu 15:20). A tangka kha a hloh lo, a pum (Pathian biakinn a simi) zong a hrawh lo, zeibantuk zuu hmanh a hnim asiloah a zuk, cun ritnak sii le a ttha lomi sii zong a hmang lo. A thami, a thiangmi, a thawngmi rawl kha a ei. Amah thinlung hrimhrim cu thlacamnak inn ah a cang cang. Khuacaan phunkip le thil sining kip ah biakinn pumhnak ah a kal lengmang i upatnak he a kal tawn. Biakinn ah siseh, a chungkhar he siseh, amah khaan chung ah siseh, thlacam hi a duh ngai, zeicahtiah Khrihfa pakhat cu Pathian he thlacamnak in pehtlaihnak tuah loin a thangcho kho lo ti kha a hngalh.

THE OPEN BOOK nih Baibal cu a caah a ongmi cauk a si ti a langhter i, nifatin a rel i a hlathlai, fimnak le thawnnak, nunnak le ceunak le rumnak rel cawk lo a hmuh. Amah lamhruaitu meiinn ah a cang i khuachia a tei khawhnak vainam ah a cang. A thlarau caah nifatin thlarau rawl, a tihal a donghtertu ti, aa thianhnak ding ti kholhnak le amah le amah aa hmuhnak thlalang a si.

Vailamtahnak put loin laksawng a um lai lo ti kha a hngalh caah a vailamtahnak put kha a duh ngai. Nunnak thar ka ngeih khawh nakhnga Khrih he thawhter ka si ti a hngalh caah, vancung thil ah a lungthin a chiah, vawlei cung thil ah si loin cuka thil ah a lungthin a chiah. (Kolose 3:1-2). Pathian ton awkah timhcia a si i tiva pawng i a t̄hangmi thingkung bantuk a si; a caan hmaan tein thei a tlaimi. (Salm 1:3). Amah cu thei tampi a tlaimi mitsur ruang taktak bantuk a si. Thihnak t̄ihnak kha a hngal lo, zeicahtiah Thiang Thlarau thawngin a hmuhmi Pathian dawtnak tling nih a lungthin kha a khahter.

10. SUNPARNAK INN ȚIALNAK.

Jesuh nih “Keimah hi thawhthannak le nunnak cu ka si. Keimah a ka zummi paoh cu thih hmanh sehlaw an nung lai; cun a nung i keimah a ka zummi paoh cu an thi bal lai lo,” tiah a ti. (Johan 11:25-26). “Ka bia a thei

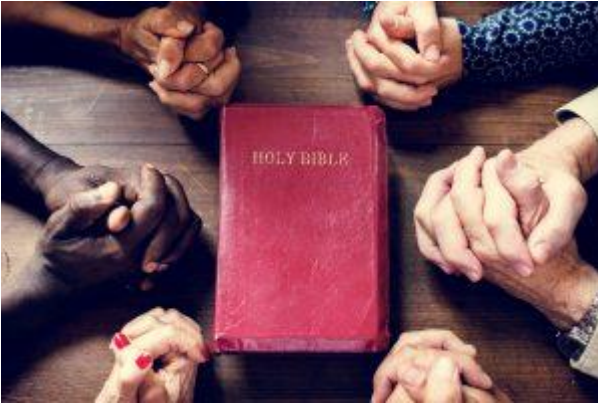
i a ka thlahtu a zummi paoh cu zungzal nunnak an ngei. Biaceih a si lai lo, thihnak in nunnak ah a lut cang,” tiah a ti. (Johan 5:24). Thihnak nih Khrihfa caah tihphannak le dantatnak a ngeih lo. “Thihnak cu hrawh a si cang; teinak cu a tling cang! Thihnak, na teinak cu khuazei ah dah a um? Thihnak, fahnak pek khawhnak na thawnnak cu khuazei ah dah a um? Kan Bawipa Jesuh Khrih thawngin teinak a kan petu Pathian cu thangthat si ko seh!” (1 Korin 15:54-57)

Pathian he a nungmi le a kal ttimi cu thihnak a tih lo. A thih caan a phak tikah lunglawm tein a kal lai, Lamkaltu Paul nih a chim bantukin, “Hi nunnak hi kaltak in Khrih he umti hi ka duh tuk, cucu thil tha deuh a si.” (Filipi 1:23)

Khrihfa pakhat nih a caah a thi i vailamtahnak cung i a sualnak man a chamtu Jesuh muisam hmuh a ngaih tuk. Thiang Thlarau nih Jesuh bia zong kha a theiher than, “Lungrethei in um hlah u law lungrethei in um hlah u. Pathian kha zum u law keimah zong ka zum ve u. Ka Pa inn ah khaan tampi a um... Ka ra kir than lai i ka sinah kan kalpi hna lai i ka umnak hmun ah nan um lai,” tiah a ti. (Johan 14:1-4). “Ahohmanh nih an hmuh bal lomi le an theih bal lomi, ahohmanh nih a cang kho lai tiah an ruah bal lomi cu Pathian nih amah

a dawtu hna caah a timhmi thil taktak a si.” (1 Korin 2:9). Vawlei cungah kan Bawipa Jesuh Khrih kedan zul in a kalmi hna caah timhiami vancung khua sunparnak kong fianternak le chim khawhna hoh a um lo.

A ttihnungmi ruhro (thihnak) ai ah, Pathian vancungmi asiloah lamkaltu cu hi hmanung bik hmanthlak ah hin hmuh khawh a si. Thlarau thieng kha Pathian sinah kirpi than awkah a hngak ko. Thlarau le thlarau cu a thi khomi pum thongthlaknak in luatnak an hmu, cun vancung kutka aa ongmi in amah a dawtu le vailam cungah a caah a thimi Jesuh sinah an kai. Pathian hmai ah lunglawm tein donnak nih a hngak i cuka ahcun a Bawipa le a Bawipa nih hi thangthatnak bia in a don, “Na ttha tuk, nangmah sal ttha le zumhawktlak! Ra law ka lawmhnak kha i hrawm ve!” (Matthai 25:21). Satan nih a cungah nawlgeihnak a ngei ti lo, zeicahtiah “misifak pa cu a thi i vancung puai ah Abraham pawngah thut awkah vancungmi nih an kalpi.” (Luka 16:22). “Cun vancung in aw pakhat ka theih i, ‘Mah hi tial: Bawipa rian tuannak ah atu thawk in a thimi cu lunglawmmi an si!’ tiah Thlarau nih a leh. ‘An riantuannak in dinhnak an hmuh lai, zeicahtiah an riantuannak a phichuak cu an sinah a kal.’” (Biathlam 14:13).

Dawtmi reltu, Pathian nih an dawtu sinah na lungthin pek awkah in bawm ko seh, zeicahtiah atu ah “na lungthin dihlak in ka sinah kir ṭhan” tiah an in chawnh. (Deuteronomy 30:2). Jesuh kha na tha a dermi, na lung a dongmi, na lung a fakmi kha pe law, amah nih lungthin thar le ruahnak thar an pek lai. Na lungthin hlennak nih hlen hlah seh law a duhnak kha zul hlah, zeicahtiah “mi lungthin chungin ziaza ṭhalo tuah awkah a hruaitu ruahnak ṭhalo kha a chuak...” (Marka 7:21). Na sualnak kha kaltak law a hmaanmi kha i tlaih peng, “zeicahtiah sualnak nih a man a pek - thihnak; sihmanhsehlaw Pathian laksawng cu kan Bawipa Khrih Jesuh he i pehtlaihnak zungzal nunnak a si.” (Rom 6:23)

Cun Pathian sinah na nunnak a pemi nannih zong nih, “kan cawnpiakmi hna biatak kha fek tein i tlaih u law nannih nih nan zulh awk ah zohchunh awk ah an ser lai i Khrih Jesuh he kan i pehtlaihna thawngin kan zumhna le kan dawtnak ah fek tein um ko u.” (2 Timote 1:13). Cu a ruang cu Paul nih 2 Timote 1:12 ah hitin a tial: “Ka bochanmi cu ka hngalh. Cu ni tiang a ka bochanmi cu Pathian nih a huhphenh khawh ti kha ka zumh.” Pathian na zumhna ah nangmah le nangmah i sersiam, Thiang Thlarau thawnnak in thlacam, Pathian dawtnak chungah um peng, Jesuh chungah na mit chiah peng. Amah cu lam, biatak le nunnak a si, a rauh hlan ah a fale lak awkah a ra kir than dingmi kan Bawipa a si - “siangpahrang hna Siangpahrang le bawi hna Bawi.” (1 Timote 6:15)

“Tluknak in an huhphenh khotu le a sunparnak hmaiah soiselnak um loin le lunglawm tein an hruai khotu hna sinah - kan Khamhtu Pathian pakhat lawnglawng a simi, kan Bawipa Jesuh Khrih thawngin. Amah cu sunparnak, lianngannak, thawnnak le nawngeihnak, hlanlio chan vialte le atu le zungzal in zungzal tiang um ko seh! Amen.” (Judas 24-25).

Hi cauk hmete "Minung Lungthin" cu vawleicung pumpi ah hmanmi holh le holh phun 538 leng in hmuh khawh a si. (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Kan Lungthin Cauk cu www.angp-hb.co.za in cell phone, tablet tbk zongah hmuh khawh a si cang.

Hi cauk chung i aa telmi lungthin hmanthlak 10 hna cu hmanthlak 10 fonh in aa pehtlaimi rong aa dawhmi hmanthlak chart (86 cm x 61 cm) nganpi in zong hmuh khawh an si. Hi "Lungthin Cauk" hna hi European asiloah African thilri hna he hmuh khawh an si i Lungthin Cauk he cawnnak, lenglei thawngtha chimnak tbk caah hman awk ah aa tlak ngaingai. Hi cazin i a donghnak bik bawmhnak man hngalh awkah kanmah he pehtlaihna tuah.

Man loin kan Thawngtha cauk pawl lehnak dang ah na kan bawmh khawh ahcun zaangfahnak tein pehtlaihna tuah, hi Thawngtha cauk na leh

khawhnak ding holh kong kha kan theihter. Na bawmhnak cungah kan i lawm tuk lai.

Khrih ah khamhnak na hmuh cang, asiloah kan Thawngtha cauk hmangin thluachuah dang na hmuh ahcun, kan chimh. Nangmah he Pathian sinah lawmhnak chim kan duh, cun thlacamnak in kan philh lo chinchin.

Thawhlawm in bawmhnak pekmi Thawngtha Cauk Mission

(Min cazin nambar 1961/001798/08)

“HEART OF MAN” timi cauk pawl cu a tanglei link hmangin zoh khawh le download tuah khawh a si:
www.angp-hb.co.za